

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2019

Tereza Zlatušková

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

**Kde domov můj? Druhý domov českých
vysokoškolských studentů, kteří studují v Hradci**

Králové

Bakalářská práce

Autor: Tereza Zlatušková

Obor: Sociologie obecná a empirická

Studijní program: B6703 / Sociologie

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Hradec Králové 2019



Zadání bakalářské práce

Autor: Tereza Zlatušková

Studium: F16BP0082

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: "Kde domov můj?" Druhý domov českých vysokoškolských studentů, kteří studují v Hradci Králové

Název bakalářské práce: "Where is my Home?" Second Home of Czech University Students who study in Hradec Králové

AJ:

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce představuje empirické šetření zaměřené na konstrukce domova českých vysokoškolských studentů, kteří během studia přechodně žijí v Hradci Králové, tedy mimo svůj původní domov. Cílem této práce je zjistit, zda studenti vnímají toto přechodné bydlení jako svůj druhý domov a jak si ho budují. Předmětem zkoumání bude také zjistit jejich vazby na původní domov a funkce, které pro ně domov plní. Bude uplatněna smíšená metoda s využitím techniky dotazníků a řízených rozhovorů podle scénáře.

Duffková, Jana. 2008 "Domov z pohledu sociologie." Stavba 15 (3): 16-19. Gajdoš, Peter. 2002. Člověk, spoločnosť, prostredie. Priestorová sociológia. Bratislava: Sociologický ústav SAV. Gibas, Petr. 2017. "Domov jako konceptuální rámec, téma i výzkumný terén: vývoj i současná podoba studií domova". Sociologický časopis / Czech Sociological Review, 53 (2): 271-268. Heřmanová, Eva, Jiří Patočka. 2006. Regionální sociologie, sociologie prostoru a prostředí. Praha: Oeconomica. Keller, Jan. 2013. Posvácení bezdomovců. Úvod do sociologie domova. Praha: Sociologické nakladatelství. Ortová, Jitka. 1997. "Město jako domov." Planeta'97 5 (2): 32-34. Szaló, Czabu. 2017. Paměť míst: kulturní sociologie vzpomínání. Praha: Sociologické nakladatelství (SCON), Brno: Masarykova univerzita. Višňovský, Emil. 2007. "Komunita ako autentický domov človeka?" Filozofia 20 (1): 44-53.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Miroslav Joukl, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 5.12.2017

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením PhDr. Miroslava Joukla, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

.....

Tereza Zlatušková

Anotace

ZLATUŠKOVÁ, TEREZA. *Kde domov můj? Druhý domov českých vysokoškolských studentů, kteří studují v Hradci Králové*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2019, 74s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce představuje empirické šetření zaměřené na konstrukce domova českých vysokoškolských studentů, kteří během studia přechodně žijí v Hradci Králové, tedy mimo svůj původní domov. Cílem této práce je zjistit, zda studenti vnímají toto přechodné bydlení jako svůj druhý domov a jak si ho budují. Předmětem zkoumání bude také zjistit jejich vazby na původní domov a funkce, které pro ně domov plní. Byla uplatněna kvalitativní metoda s využitím techniky řízených rozhovorů podle scénáře. Respondenti byli studenti vysoké školy na Univerzitě Hradec Králové, kteří přechodně bydlí během svého studia mimo svůj původní domov. Snažili se detailně popsat svůj vztah k bydlení a k tomu, co pro ně vůbec slovo domov znamená. V závěru práce jsou obsaženy výsledky mého empirického šetření a podrobná charakteristika všech respondentů.

Klíčová slova: domov, rodina, přechodné bydlení, volba bydlení, osamostatnění

Annotation

ZLATUŠKOVÁ, TEREZA. *Where is my Home? Second Home of Czech University Students who study in Hradec Králové*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 74 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis is an empirical study focused on the construction of the home of Czech college students who live temporarily in Hradec Králové, away from their original home. The aim of this work is to find out whether students perceive this temporary housing as their second home and how they build it. The object of the research will also be to find out their ties to the original home and the functions that the home fulfills for them. A qualitative method was applied using the technique of interviewed interviews according to the scenario. The respondents were university students at the University of Hradec Králové, who temporarily live outside their original home during their studies. They tried to describe their relationship to housing in detail and what the word home means to them. The conclusion of the thesis contains the results of my empirical survey and detailed characteristics of all respondents.

Keywords: home, family, temporary housing, choice of housing, gaining of independence

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Miroslavu Jouklovi Ph.D. za jeho čas, který věnoval mé práci a za jeho odborné rady a příspěvky k mé práci. Dále bych ráda poděkovala všem studentům, kteří si na mě udělali čas a podíleli se na mém kvalitativním výzkumu ať už v prostorách školy nebo při procházce.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1. SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ.....	11
1.1. Možná vymezení pojmu domov	13
1.2. Bydlení a domov	15
1.3. Jeden, žádný, nebo více domovů?	18
1.4. Osamostatnění a adaptace	23
1.5. Shrnutí	26
2. POSTUP A VÝZKUMNÉ METODY	27
2.1. Cíl a výzkumné otázky	27
2.2. Volba metod a techniky.....	27
2.3. Výběr vzorku.....	28
2.4. Sběr a zpracování dat	28
2.5. Respondenti.....	29
3. CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ, JEJICH NÁZORY A POSTOJE	31
4. VÝSLEDKY.....	48
4.1. Hradec jako místo, kde studují a žijí.....	48
4.2. Bydlení	50
4.3. Domov	53
4.4. Životní plány	57
ZÁVĚR	59
POUŽITÁ LITERATURA.....	62
Přílohy	

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je „Kde domov můj? Druhý domov českých vysokoškolských studentů“, kteří studují v Hradci Králové. Tato práce je zaměřena na studenty, kteří studují na Univerzitě v Hradci Králové, a kteří zde žijí buď přechodně, nebo tady mají stálý domov.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, kde studenti během studia bydlí a jak toto bydlení vnímají. Zda se jim daří vnímat toto přechodné bydliště jako svůj „druhý“ domov a v tomto duchu si jej také budují, zařizují a cítí se v něm jako „doma“. Dále, pokud v Hradci Králové bydlí pouze přes studium a vrací se na víkendy domů, jak často se domů vrací, zda pravidelně nebo sporadicky. Tedy současně i prozkoumat jestli se mění vazby studentů na původní domov a jak s odstupem přemýšlejí nad pojmem domov a jakou funkci domovu přisuzují.

V mé bakalářské práci také chci poznat, jakým způsobem studenti zde bydlí, jestli bydlí u rodičů, nebo už žijí s partnerem/partnerkou, či sami. Rozlišuji bydlení na kolejích, privátech a bydlení u rodičů či na bytech, kde žijí pohromadě s partnerem/partnerkou.

Mojí volbou pro toto téma byl především fakt, že se sama pohybuji mezi bydlením u rodičů a bydlením v Hradci Králové během mého studia. Zajímá mě, jak toto přechodné bydlení vnímají i jiní lidé a zda shledávají v tomto druhu bydlení nějaká pozitiva, či negativa. V jiném případě, kdy studenti bydlí v Hradci Králové jako ve svém rodném místě, tak zda vnímají, že mají nějakou výhodu oproti těm, kteří právě musí dojíždět. Žijeme ve vysoce tranzitní době, kdy není problém cestovat po celé České republice, a tak není problém studovat na vysoké škole kdekoliv. Přesto je mnohdy dost obtížné toto cestování absolvovat.

Druhým faktorem, který stál za mojí volbou zpracovat v rámci mojí bakalářské práce téma domova, je skutečnost, která již několik let hýbe společností a je častým tématem mnoha diskusí a protichůdných pohledů, a to je migrace. V odrazu toho, že tolik lidí opouští své domovy ať už ze strachu před perzekucemi a válkou nebo s vidinou lepšího života, se otázka pojmu domova pro mě stává ještě více zajímavou.

Chtěla bych tedy na základě výzkumu zjistit, jak se mění pro studenty vnímání původního domova, ze kterého odcházejí, byť v mnoha případech jen na malou vzdálenost a relativně krátkou dobu a jak se dokážou sžít s novým prostředím, s novými lidmi v něm a zda jej pocítují jako svůj nový nebo druhý domov. Jestli dokážou vnímat nové přechodné bydliště ať už na koleji nebo na privátu jako domov nebo jestli je dokážou oddělit jako pouhé bydlení bez vytvoření si nějakého silnějšího vztahu k němu.

V první části práce se zabývám teoretickými poznatky, které jsem získala z doporučených textů autorů, kteří se podobným tématem, tedy tématem domova, zabývali, byť v jiném kontextu. Domov je skutečně základní pojem pro většinu lidí a většina lidí považuje domov za základní stavební prvek svého života. Ale již méně lidí dokáže tento pojem jednoznačně definovat a popsat. Stejně tak mnoho lidí by se ve svém výkladu pojmu domov v mnoha ohledech nesetkalo. Pro každého totiž tento pojem – domov - může vyvolávat jiné emoce, vzpomínky, představy. Pro někoho je to rodina, pro někoho zahrádka s chatkou kde se cítí nejlépe, pro jiného ale třeba celé město. A někomu stačí k pocitu šťastného domova blízká osoba v malém domě, jiný k tomu potřebuje vilu s bazénem. Ale při studiu literatury jsem si uvědomila, že pojem domov lze vnímat a zkoumat daleko širěji a někteří autoři se věnují různým aspektům pohledu na význam pojmu domov.

Druhá část mojí bakalářské práce je věnována vlastnímu empirickému výzkumu dle zadání této bakalářské práce a zabývám se v ní kromě cíle výzkumné činnosti také popisem vybrané výzkumné metody, která byla vybrána pro dosažení vytyčeného cíle, postupem a prací při sběru dat pro výzkum na základě stanovených výzkumných otázek. Jsou zde výzkumné otázky a informace o celém procesu rozhovorů, o místech sběru dat i jejich zpracování.

Následuje část zabývající se vyhodnocením výzkumné činnosti, tedy analýzou odpovědí na výzkumné otázky a rozhovory.

Po dohodě s vedoucím práce byla použita pouze technika řízených rozhovorů.

V závěru své práce shrnuji zhodnocení výsledků výzkumu v návaznosti na stanovený cíl výzkumu pro tuto bakalářskou práci.

Práce obsahuje také seznam použité literatury a okódovaný přepis rozhovoru.

1. SOUČASNÝ STAV POZNÁNÍ

K mému bakalářskému tématu jsem hledala vhodnou literaturu, která by mi mohla pomoci při psaní a k sestavě vhodných otázek pro respondenty. Vycházela jsem z doporučené literatury ke zpracování bakalářské práce a prošla jsem několik knih, které se zabývají domovem a bydlením jako takové, ale žádná z nich se nezabývá přesným tématem, které jsem si zvolila. Nicméně tématem domova z různých pohledů se zabývá mnoho autorů a bylo vydaných dostatek zajímavých titulů na toto téma. Vybrala jsem tedy několik autorů, kteří zpracovali a zamýšlejí se nad různými aspekty pojmu domov, podobně jako se chci tomuto pojmu věnovat i já, a to z pohledu studentů v Hradci Králové. Poznatky z těchto prací mně ukázali, jak složitý je pohled na pojem domov, z kolika různých úhlů pohledu je možno domov vnímat a staly se inspirací a východiskem pro moji výzkumnou práci. Přiměly mě k tomu zamyslet se šířeji nad tím, co pojem domov skutečně znamená, a uvědomila jsem si, že pro mnoho lidí může tento pojem vzbuzovat jiné emoce a jiné představy než u jiných. Jednou z knih, která byla hlavní inspirací při psaní mé bakalářské práce, je práce Jany Duffkové „Domov z pohledu sociologie“, ve které píše, že „domov je pro člověka něčím hodně významným, protože jinak by o něm tak často nehovořil a necítil by tak potřebu ho specifikovat, nesnažil by se upřesňovat jeho různé významy“.[Duffková, 2008: 16-19] Duffková se mimo další také zmiňuje, že někteří jedinci domov nemají, mezi takové osoby se řadí především bezdomovci, což jsou lidé, kteří se ocitli bez domova ať jejich vinou nebo vinou vnějšího okolí. Duffková také neopomíná děti z dětského domova, které přišly o své původní domovy nebo také lidi v exilu. Velmi inspirativní, zejména pro téma této mé bakalářské práce, je to, že Jana Duffková se ve svém díle často odvolává na Jitku Laštovkou, která rozlišuje pojem domov a pojem doma, přičemž „domov“ popisuje jako ideovou konstrukci a „doma“ jako otázku každodenního života-být doma, jít domů, těšit se domů a podobně. Ve vztahu k cíli mého výzkumu pro bakalářskou práci je zajímavé zamyšlení Jany Duffkové právě v práci Domov z pohledu sociologie: „Kde domov můj?, řečnická otázka z naší hymny může být pro řadu lidí v současnosti otázkou zcela reálnou - kde je můj domov v situaci, kdy své bydliště a zaměstnání i s lidmi v nich střídám každé dva roky? Odpovědí, která je snadno po ruce, je konstatování, že každý si svůj domov nosí v srdci a je tedy úplně jedno, že jeho srdce střídá místa

pobytu jako na běžícím pásu - jsou to přeci jen místa pobytu a nikoli domov.“
[Duffková, 2008: 16-19]

Další zajímavý autor, který se zabývá podobným tématem, je pak Petr Gibas s článkem „Domov, jako konceptuální rámec, téma i výzkumný terén: vývoj i současná podoba studií domova“ [Gibas, 2017]. Tento článek poskytuje čtenářům přehled o vývoji v oboru a prozkoumává současné přístupy k domácímu prostředí jako komplexní a mnohostranný fenomén. Práce Petra Gibase byla nejbližší tématu této bakalářské práce, protože ukazuje výzkum domova pohledem vztahu „bydlení (místo) a domov“ a ukazuje historické posuny pohledu na tuto tematiku od prvních názorů, které spojovaly „bydlení a místo“ s domovem velmi těsně, až po současné okruhy výzkumu, které již vnímají tento vztah mnohem komplexněji v kontextu rychlého vývoje života a všech skutečností a problémů současnosti. Tato problematika vnímání pojmu domova ve vztahu k bydlení a změnám ve společnosti mi připadá nejzajímavější pro výzkumnou část této bakalářské práce, protože vztah „bydlení a domov“ je základním vztahem studentů při přechodném pobytu po dobu svého vysokoškolského studia.

Problematicke domova se věnuje zase ze zcela jiného pohledu také Jan Keller se svým dílem Posvícení bezdomovců: Úvod do sociologie domova, které mi je nápomocno při psaní této práce. Z knihy je patrné, že Jan Keller pocítuje, že téma domov je spjato s citovou vazbou, sentimentalitou, a sahá až k nostalgii. Jako příklad bezdomovectví Keller popisuje život vojáků na povinné vojenské službě, poukazuje na to, že nastupující voják, který je nováček v „oboru“, bývá často šikanován těmi, kteří už na onom místě pobývají více a tak si myslí, že mají právo být ti, kteří tomu budou velet. Tím dochází k tomu, že nováčci se cítí být osamělí a nemají důvod si myslet, že toto dočasné místo je právě jejich domov. Ocitají se kdesi, kde sice mají střechu nad hlavou, ale nedá se to vnímat jako domov.

Z krátkého příkladu výše zmiňovaných autorů je tedy patrná velká škála různých pohledů, kterými se lze na téma domova dívat a jak moc je nesnadné pojem domov nějak obecně definovat. Přesto vzhledem k velkým změnám ve společnosti v důsledku především rychlému rozvoji moderních technologií, a to především v oblasti telekomunikací, internetu a sociálních sítí, se toto téma ve společenských vědách rozvíjí. „Domov jako téma i konceptuální rámec se na půdě společenských

věd v posledních letech bouřlivě rozvíjí. V průběhu uplynulých třiceti let došlo k výraznému posunu v chápání domova, jeho podob i role v každodenním životě.“ [Gibas, 2017: 242]

1.1. Možná vymezení pojmu domov

Jak je již patrné z předchozí části této bakalářské práce, není snadné najít jednoduchou ani jedinečnou definici pro vysvětlení pojmu domov. Tento pojem je možno nahlížet mnoha úhly pohledu a také je z těchto pohledů definovat. Ale každá definice bude přece jen poněkud rozdílná, byť pravděpodobně bude mít některé společné rysy vnímání domova jako je pocit bezpečí, klidu, štěstí. Ale tyto pocity nemusejí být nutně spojeny u každého člověka se stejným prostředím ani nemusí být spjaty s jediným místem. Dříve ale i dnes si velmi často někteří lidé na první rychlý příklad pojmu domov představí malebné stavení, kde člověk trávil dětství a na který má vzpomínky z mládí, rodiče a mnohdy i prarodiče. Ale tato romantická představa je v současnosti skutečně jen romantickou představou, nelze ji vnímat jako reálný vzhled do pojmu domov, natož jej takto definovat. Možná, že taková definice mohla více odpovídat skutečnosti v dobách minulých, kdy lidé trávili většinu života právě v nějakém obydlí spolu s rodiči či širší rodinou. V dospělosti se pak vydávali „na zkušenou“, za prací, a často se poté vraceli „domů“. Takováto konstrukce ale v dnešním světě již dlouho neplatí. Lidé především ve vyspělejší části světa jsou dnes daleko více mobilní, svět kolem nich se rychle mění a nutí je k větší flexibilitě a jejich bydliště se mění. Vše začíná už v mladém věku, kdy mnoho mladých lidí již od střední školy část svého života tráví na internátech či privátech a zvykají si na život „na cestě“. Po střední škole pak pokračuje život zase v jiném městě a na jiném ubytování s novými lidmi. Ale tím celá cesta teprve začíná. Většinou totiž úspěšní absolventi odcházejí za prací, a to často i do vzdálených destinací. Také doba, kdy člověk vydržel v jednom zaměstnání většinu svého života je již za námi a je běžné, že lidé vystřídají za svůj profesní život více zaměstnání na různých místech.

Vzhledem k těmto současným skutečnostem flexibilního života a časté změně prostředí přebývání lidí je zajímavá právě práce Jany Duffkové, která poukazuje v díle „Domov z pohledu sociologie“ na možné změny vnímání domova vlivem globalizace a toho že se lidé často uzavírají do virtuálních domovů na sociálních

sítích a pojem domov je tímto „deformován“. „Zatímco v nomádském životním stylu mobilního člověka se vzdálenosti zmenšují, v globální vesnici postavené na nových informačních a komunikačních technologiích vzdálenosti prostě mizí. Pro domov a naše pojetí domova to paradoxně může mít dva v podstatě protikladné důsledky: buď ztratí domov v současném pojetí ještě více na svém smyslu a oprávnění, protože důležitá bude jen „bublina“ zahrnující člověka a jeho počítačovou sestavu, nebo naopak význam a síla domova vzroste, protože to bude místo, odkud můžeme podnikat všechny výpravy jen virtuálně a současně nám bude poskytovat lidskou dimenzi“ jako žádoucí protiváhu technickému světu“. [Duffková, 2018: 16-19]. Skutečně se prokazuje jednoznačný trend, kdy výkon povolání již není omezen na určité pracovní prostředí, ale minimálně velkou část pracovních povinností je možno v mnoha profesích vykonávat v podstatě kdekoli. Všichni známe pojem home office, který ale nemusí znamenat doslovně práci z domu, ale je již běžné zapnout si notebook na dovolené, na horách nebo u moře. To ale znamená skutečně dvojí vývoj – je možné z jednoho místa pracovat a na stejném místě bydlet, vychovávat děti, dokonce někdy také se tam věnovat svým koníčkům a setkávat se s přáteli na sociálních sítích, sdílet s nimi radosti i strasti, byť virtuálně. Dokonce je možno objednat si na ono místo jídlo, a nejen to, na internetu nebo pomocí aplikací v „chytrém“ telefonu. A když půjdeme ještě dál, tak také sportovat se dá na jednom místě, byť omezeně. Tedy u jedné skupiny lidí se může domov stát skutečně jedinečným místem, ponechme stranou, co to udělá s psychikou člověka. Na druhé straně ale stejné technologie umožní jiné skupině lidí, aby fyzicky pojatý domov vůbec nepotřebovala. Zejména jedinci žijící samostatně bez vazby a nutnosti postarat se fyzicky o jiné lidi (např. děti), nemusející se vázat na jedno místo, mohou část roku nebo jen měsíce pobývat na jednom místě, tam pracovat a potom se přesunout jinam a pracovat stále pro stejného zaměstnavatele nebo sami někoho na zcela jiném místě zaměstnávat. Co bude pojem domov představovat pro tyto lidi? Zcela jistě něco jiného než pro skupinu první a něco jiného než pro všechny ostatní různé lidi. Domovem se stane i prostor „veřejný“ – tedy blíže k zákazníkům, zaměstnavateli, možná i k vzdálenějším přátelům. Tato skutečnost klade nároky na všechny obyvatele takového telehomeworkingového domova a jejich vzájemné vztahy, solidaritu, soudržnost, respektování soukromí druhého. Ale stává se také výzvou pro architektky a změny ve fyzickém bydlení, protože je třeba vnímat, že bydlení bude stále hrát významnou úlohu ve vnímání pocitu domova.

1.2. Bydlení a domov

Právě tématu bydlení v souvislosti se studiem domova se věnuje Petr Gibas [2017: 241-268] v práci „Sociologie jako konceptuální rámec, téma i výzkumný terén: vývoj i současná podoba studií domova“. Podle Gibase studium domova souzní se zaměřením sociologie bydlení. Podobně jako Duffková přemýšlí o rozdílu mezi pojmy „dům“ a „domov“. Podle Duffkové představuje domov více emocionální pojem, více spjatý se stránkou sociální, případně kulturní, a dům je spíše pojem materiální a racionální. Přestože si pod pojmem domov jen málokdo přestaví pouze fyzické obydlí, tak si jsou oba pojmy blízké. Domov je vnímán jako propojení reálného obydlí se všemi emocemi, které v něm prožíváme a také s jeho obyvateli. Materiální podstata věci je ale minimalizována a větší váhu mají pocity – bezpečí, důvěra, pochopení, klid, atmosféra, jistota, blízkost, apod. Domovem může být označeno i místo zcela virtuální či fiktivní místo jako symbol anebo přeneseně místo jako určitá hodnota.

Gibas se ve své práci věnuje detailněji této problematice spolu se sociologií bydlení, která se mu jeví jako hybridní věda a v jejím centru je rodina jako specifická sociální jednotka. Autor se odkazuje na názory Jiřího Musila a za jádro sociologie bydlení považuje studium vztahu mezi bydlicími a obydlími. Pro sociologii bydlení uvádí jako podstatný i výzkum vztahu mezi subjekty bydlení. Těmito subjekty mohou být domácnosti rodin i různé kolektivní skupiny jako pečovatelské domy, kasárna vojáků nebo studentské koleje. Důraz klade na symbiózu mezi materiální stránkou bydlení, tedy domem, ve vztahu k emocionální rovině bydlení, tedy utvářením skutečného domova, spojení fyzické potřeby bydlení s jeho emocionální povahou. Z této konstrukce se může zdát, že tedy dům zahrnuje tematiku domova. Vztah mezi domem a domovem je však nejednoznačný a historicky proměnlivý. „Podle Rykwerta domov představuje spíše situaci, ve které se nacházíme a kterou určitým, v ideálním případě pozitivním způsobem prožíváme. Domov tak ke své existenci nutně nepotřebuje dům, protože domov je spíše stavem než lokací. Dům tedy podle něj znamená úkryt a odkazuje k hranicím, stěnám, dveřím, střechám – a celé sadě materiálních struktur“ [Rykwert in Gibas 2017: 244]. Domov tedy není statické místo. Stále se může měnit a vytvářet. Někdy se připisuje ve vztahu k pojmu domova větší význam právě „místu“, protože lidé prostě žijí na určitých místech a „místa představují konkretizaci významů a domov pak v rámci této ontologie

představuje ústřední místo a bod lidské existence“ [Gibas, 2017: 245]. A proto první koncepce domova byly konstruovány právě ve vztahu k místu.

Z této perspektivy je lidská vazba na místo důležitá a v průběhu času tato vazba zesiluje vlivem prožitků a stálého přírostku sentimentu. Domov je chápán jako zvláštní místo. „Být doma znamená vědět, kde jste, obývat bezpečné centrum, které vám poskytuje orientaci v prostoru.“ [Dovey in Gibas 2017: 246] Domov je tedy chápán jako místo, kam člověk patří a se kterým se identifikuje. Taková konstrukce domova ukazuje, že domov je jedinečné místo a nelze jej zaměnit a nemůže být kdekoli jinde. Tato fenomenologická ontologie chápe domov jako ústřední bod existence člověka, jejíž je člověk součástí, a je zásadní pro jeho život. Tím fenomenologie domova propojuje místo, čas a identitu. Je to dříve vnímaný stav, že doma je tam, kam patříme, kde jsme prožili život a které v nás zanechalo nesmazatelnou stopu. Gibas použil výraz, že domov je místo, kde jsme „zakořenili“. K tomuto slovu pak odkazuje na tzv. vykořenění, tedy strav, kdy se člověk ocitne v jiném prostředí a toto prostředí v něm vyvolává negativní emoce, stav, kdy člověk přijde o nějaký pevný bod ve svém životě nebo ztratil nad svým životem kontrolu.

Teprve později se přestal vnímat pojem domov staticky jako hlavní místo lidské existence a začalo se diskutovat o domově z pohledu dynamiky vývoje a změn v životě společnosti a tím i změn v chápání pojmu domova. Pokud je domov vztah mezi místem a jeho obyvateli, pak je zapotřebí tento vztah chápat nikoli jako statický a jednou pro vždy ustavený, ale právě jako nutně dialektický, ustavovaný v průběhu času skrze napětí mezi kontinuitou a změnou. Z tohoto pohledu „domov ze své podstaty obsahuje časové kvality, které reflektují dynamické, neustálé a [přitom] proměnlivé vztahy mezi lidmi a jejich prostředím“ [Altman, Oxley, Werner in Gibas 2017: 248]. Gibas poukazuje na tvrzení Doreena Massey a píše, že představa vymezenosti a ohraničenosti místa je do jisté míry iluzorní. „Nejen že se místa i jejich obsahy proměňují, ale místo i jeho identita jsou produkovány prostřednictvím sociálních vztahů a jejich efektů. Místa jsou tedy nevyhnutelně proměnlivá, protože vysoce proměnlivé jsou i sociální vztahy, jejichž hranice jsou navíc prostupné a vždy přesahují dané místo.“ [Gibas, 2017: 253] Oproti staršímu, fenomenologickému, pojetí je současné kritické studium domova otevřenější, ale i komplikovanější. „Je třeba přestat vnímat domov jako místo existenciálního ukotvení obecně, jako střed významu pro všechny bez rozdílu. Ve světě probíhajících válečných konfliktů a

sociální nespravedlnosti je domov ve smyslu místa, odkud je možné se vydávat do světa, privilegiem jen určité skupiny obyvatel planety“ [Gibas, 2017: 254]. V současné době se proto vyvíjí kriticky založená studia domova. Gibas zmiňuje v této souvislosti, že ve svém díle Alison Blunt a Robyn Dowling identifikují tři hlavní směry moderního odborného zkoumání domova:

- Domov jako zároveň materiální a imaginativní
- Domov, moc, identita
- Domov multiskalární

„Studia materiální kultury domova jako první velký tematický blok jsou obecně rámována problémem produkce a spotřeby domova, a to na rovině materiální, skrze kterou se formují, produkují a vyjadřují sociokulturní významy“ [Gibas, 2017: 256]. Tento vztah mezi materiální a imaginativní povahou domova je zřejmý, a proto se stal zájmem badatelů. Současná společnost založená na produkci a spotřebu vytváří určité společenské tlaky a normy, které mohou stanovovat jisté idealizované představy domova, které lidé přejímají. Současně ale v každém jedinci ještě je i zcela individuální představa ideálu domova. Ideální představa domova se pak stává propojením fyzického domu a abstraktní představy.

Zájem o domov, současně materiální i imaginativní, je také spjat s druhým tematickým okruhem, a tím je propojení domova, moci a identity. „Otázky vztahu mezi identitou a mocí, jak se rozehrává v prostorech domova, jsou syceny feministickými diskusemi o vztahu mezi soukromým a veřejným, generovými aspekty každodennosti i antropologickým tematizováním každodenních praktik a vyjednávání významů domova a formování identit“ [Gibas, 2017: 255]. Tématem zájmu je tedy změna v postojích na základě generové otázky. Domov je navázán v západní společnosti většinou na představu patriarchální rodiny a heteronormativní společenský řád. Prostory domova ale v moderní společnosti z tohoto pohledu jsou měnící se a musí se přizpůsobovat změnám společenských norem, zejména v závislosti na genderové vyváženosti a odmítnutí zažitých zvyklostí. Vytváření domova je tak neustálý proces, kdy si lidé v něm hledají vlastní identitu, prostor a dělbu „moci“. Tento proces utváření domova se týká samozřejmě také homosexuálních rodin, jejichž ideální představa domova je stejná jako u heteronormativních představ, v mnoha aspektech však může být specifická a

odolávat starým významům a normám. „Na základě takto zaměřených studií se ukazuje, že je třeba domov chápat jako prostor materiální i imaginární, prodchnutý emocemi, neustále v rámci každodennosti konstruovaný a vyjednávaný a zároveň prožívaný jako mnohvrstevný a nejednoznačný“ [Gibas, 2017: 258].

Kromě všech již zmiňovaných témat utváření domova existuje ještě jedna důležitá skutečnost a to ta, že představy spojené s domovem mají často dopad i mimo něj. „A multiskalarita domova pak zase rozvíjí diskusi o vztahu k místu a místní identitě, a to zejména s odkazem na urbánní a postkoloniální studia.“ [Gibas, 2017: 255]. Konstrukce domova tak je velmi specifická například u pracovních migrantů nebo přistěhovalců. Takoví lidé si pak vytváří domov nebo se alespoň snaží si vytvořit domov „mimo domov“ ve zcela odlišném prostředí než se kterým jsou spjatí. Konstrukci takového domova pak může sloužit dodržování starých tradic z původní domoviny, vaření oblíbených jídel, zdobení bytů artefakty z minulosti, což dává místnostem, kde právě žijí, podobu domova.

1.3.Jeden, žádný, nebo více domovů?

Pro většinu lidí je domov základním místem života. Snad každý se potřebuje někde cítit doma. A není tak důležité, jestli je to u rodičů v rodném domě, ve vlastním bytě nebo třeba v hotelu se svým notebookem a mobilem. Ale je možné mít dva nebo více skutečných domovů? A dá se žít bez domova? Podle Jany Duffkové je domov součástí naší identity a jeho odkaz je v nás celý život. Má na mysli jednak domov „původní“, tedy ten, do něhož jsme se narodili, a pak také domov současný. „V této souvislosti nutně vzniká otázka, jak je to s více než jedním domovem – lze jako součást naší identity chápat i druhý domov, náhradí domov, dočasný domov?“ [Duffková, 2008: 16-19]. S odkazem na českého filosofa Jana Patočky Duffková píše, že „více domovů nemůže být prožíváno zároveň a s toutéž intenzitou“. [Duffková, 2008: 16-19] To ale podle jejího názoru neznamená, že můžeme mít pouze jediný domov, a přestože základem naší identity může být onen prvotní domov, tak v průběhu života můžeme mít i další domovy. Do našich dalších domovů můžeme přenášet něco z toho původního a to díky naší identitě. Naše další domovy pak mohou být podobné prvotnímu domovu a být kompromisem naší identity s kulturou společnosti, ve které později žijeme. Prvotní domov je současně našim

propojením s našimi předky, s naší minulostí. Přechodem do nového domova nezískáváme novou identitu, nicméně nový domov i venkovní prostředí na naši identitu působí a může ji postupně modifikovat. Z tohoto pohledu je zajímavý současný zájem lidí o sestavování rodokmenů. Mohlo by se zdát jakoby v moderní době častého střídání „domovů“ lidé hledali ten prvotní.

V moderním světě v nejvyspělejších společnostech se zvyšuje počet lidí, jejichž životní styl neumožňuje ukotvení na jednom místě a vytvoření si jednoho domova na delší dobu. Ať už vlivem povolání nebo vybráním si nezávislého životního stylu. Takoví lidé pak s oblibou říkají, že mají domov všude a nikde. Těchto lidí není sice většina, ale přesto se lidé stávají více a více mobilnějšími a nezávislejšími na jednom místě. Tato skutečnost jim dává pocit osvobození od místa a pocit plné individualizace. V této souvislosti roste úloha dočasných domovů a mluví se o devalvací domova. Skutečně představa domova tak, jak si jej představovali generace našich prarodičů, už neplatí. Pojem domova se aktualizuje a mladá generace nemá problém s představou nového domova kdekoli na světě. Přesto ale v představách dnešních lidí pojem domov a jeho budování stále je a má význam. Pouze se tyto představy domova v čase mění a reagují na všechny sociologické i technologické změny ve společnosti.

Kromě lidí, kteří si vybrali za svůj životní styl „světoběžnictví“ a část života bez pevně ukotveného domova na jednom místě po delší čas a spíše využívání více „přechodných“ domovů jsou i lidé, kteří se ocitli bez domova z jiného důvodu. I v naší společnosti nelze nevidět fenomén „bezdromovci“. Tato skutečnost také neuniká zájmu sociologů právě ve vztahu k sociologii domova. „Na obecné rovině je to například Jan Keller, kdo používá bezdromovectví jako metaforu pro situaci pozdně moderní společnosti a zároveň jako nástroj vypracování obecně sociologického rámce domova ve smyslu přináležení ke společnosti a prostředek pro analýzu změn.“ [Gibas, 2017: 260] Vztah bezdromovců k domovu je komplikovaný. Mnoho z nich si bezdromovectví nevybralo o své vůli, ale dostalo se do něj nějakou chybou ve svém životě nebo doplatilo na rychlé ekonomické změny ve společnosti. Mnoho z nich ale pojem domova nemá vůbec a další jsou s takovým životem spokojeni a smířeni., Otázkou je, zda něco za domov považují. Pojem domov si mohou spojovat s místem, kde právě nocují a některé skupiny bezdromovců si budují jakési provizorní domovy, kde tráví tu bezpečnější část svého života. „Na

konceptuální i zkušenostní rovině je u bezdomovců základní nastavení domova ve smyslu bezpečného ústředí lidského života velmi problematické, protože domov jako místo vztahu a přináležení se ustavuje v reziduálním meziprostoru města a jako takové je vystaveno neustálému tlaku a ohrožení zánikem.“ [Gibas, 2017: 260]. Některé obývané lokality se přesto pro někoho mohou stát domovem, o který v případě nutnosti bojuje, aby si jej udržel. Ale pohled na bezdomovectví jen z pohledu toho, že tito lidé nemají „střechu nad hlavou“, je pouze jeden pohled, byť je to první věc, která většinu lidí napadne při slově „bezdomovec“. Možná však lidem bez domova chybí ještě více než fyzické obydlí druhá část „domova“ – někdo blízký, pocit sounáležitosti, pocit „někam patřit“. „Je zajímavé, že domov ve smyslu objektu se v běžné řeči takřka automaticky zvýrazňuje zvláště v případě jeho neexistence – bezdomovec je pro nás především člověk bez střechy nad hlavou, přestože on sám může bolestněji pociťovat nepřítomnost něčeho (či někoho) jiného.“ [Duffková, 2008: 16-19].

Ještě z trochu jiného úhlu se na vymezení pojmu domova dívá Jan Keller. Ten se ve své knize „Posvícení bezdomovců: Úvod do sociologie domova“ [2013] věnuje bezdomovectví ne jako ekonomickému problému, ale zasazuje ho do kontextu vývoje a smýšlení celé západní společnosti. Ukazuje na nástup nových hnutí a postmoderních myšlenek, a jako důsledek nástupu individualismu uvádí nemožnost bojovat se sociálními problémy. Stejně jako další autoři poukazuje na domov jako místo bezpečí, rodiny a vlastní identity. Dívá se ale na domov také ze zajímavého pohledu komunity a začlenění jedince v ní. Na historických skutečnostech dokazuje, že dříve se do pojmu domov daleko více promítala i funkce komunity, ve které jedinec žil. V minulosti lidé trávili svůj život mnohem více v menších společnostech a byli poměrně úzce vázání na konkrétní skupinu, která jim zabezpečovala bezpečí, stravu nebo, je-li to možno tak říci, i zábavu. V takové době byla ztráta komunity skutečně existenčním problémem. Bez ostatních lidí v komunitě bylo přežití velmi obtížné a mnohdy nemyslitelné. Pokud se podíváme skutečně hluboko do historie, až ke kořenům lidstva, vidíme tuto skutečnost velmi zřetelně. Co zmohl pračlověk sám bez ostatních členů komunity? Do pojmu domov bylo začlenění v komunitě velmi silně zakotveno. A jeden z nejhorších trestů pro jedince za porušení zákona bylo právě vyčlenění z komunity, což mnohdy odpovídalo ve své podstatě trestu smrti. Příslušnost ke komunitě však s postupujícími hospodářskými a ekonomickými

změnami ztrácela na významu. Člověk se postupně naučil přežít bez pomoci komunity a komunity ztratily svůj původní význam. Současná společnost přes všechny nedostatky a nerovnoměrné přerozdělování zisků dává každému jedinci možnost změnit zaměstnání, změnit bydliště a změnit i „komunitu“ – společenství, skupinu, a to bez větších potíží. Naopak se dnes flexibilita požaduje a je ceněna. A sociální systém každé vyspělejší společnosti poskytuje dostatečný pocit bezpečí a přežití pro všechny její členy. Komunita jako zdroj bezpečí a záruka obživy se stává méně podstatnou. Keller ale také poukazuje na to, že současný rychlý rozvoj technologie a ekonomický růst paradoxně vyvolává u části společnosti jisté obavy. Při zvyšující se produktivitě práce je potřeba méně především málo kvalifikovaných pracovníků a současně je větší tlak na vzdělání. Některá pracovní místa zanikají a jistě zanikat dále budou. Současně není velká ochota společnosti vydávat větší výdaje na zajištění stále rostoucí populace. Tato skutečnost jakoby opět zvyšovala poptávku po „ztraceném komunitním domově“. Keller však takovým nově se tvořícím komunitám klade za vinu to, že se nesnaží realitu změnit, ale spíše se pokouší z reality uniknout. Keller se v dalších kapitolách věnuje kritice postmoderního myšlení a neoliberalismu a ohrožení středních vrstev obyvatelstva možnou chudobou až bezdomovectvím a poukazuje na to jak jednotlivci nebo skupiny reagují na zhoršování životní situace. Keller tvrdí, že lidé se příliš individualizovali a stávají se poplatnými nejbohatším vrstvám a zejména nejsou schopni se spojit v bránění svých práv a svobod. Dokonce se domnívá, vyhlídky na sociální vzestup střední třídy je ohrožen, a že se stává „služebnou“ třídou „vzdělaných specialistů“, kteří zabezpečují pohodlný život těm nejbohatším. Šestou kapitolu nazval právě „Postmoderna – poslední služba služebné třídy“. Keller považuje za nejvíc nebezpečný kapitál a vyčítá postmoderně, že proti kapitálu dostatečně nebojuje, ale spokojuje se pouze s odmítáním utlačitelských režimů a za nejvíc utlačitelský považuje právě světový kapitál. Paradoxně tím, že část společnosti bohatne, tak další část se dostává do životních problémů a může se dostat do pocitu odloučení či „bezdomovectví“, přestože to nemusí znamenat, že přijdou o fyzický domov.

Z dalšího zajímavého hlediska se na domov dívá Jitka Ortová [1997]. Ta nahlíží na pojem domova z hlediska vztahu člověka k městu, ve kterém žije a které je významným aspektem v konstrukci a představě domova. Město, městská část, nebo i

malá ves mohou hrát v životě člověka velmi důležitou roli a každopádně mají vliv na pocit domova každého člověka. Ale zcela jistě kromě materiální stránky věci, dostupnosti dobrých služeb, dostatku možností pro trávení volného času, školy a vyžití pro děti či nabídky pracovních míst hraje důležitou roli i začlenění se do sociálních struktur a vztahy mezi obyvateli. Každý ví, že pěkný dům, dobrá práce a vzorná rodina nemusí znamenat šťastný domov, pokud každý den dochází k problémům se sousedy, ve městě převládají neshody a podobně. Pokud však sociální vazby nejsou příliš narušeny, pak město může poskytovat lidem pocit integrity, možná lze, především v meších městech či vesnicích, hovořit i o příslušnosti ke komunitě, jak o tom rozvažuje Keller ve zmiňované práci Posvícení bezdomovců. Jitka Ortová se zaměřila na výzkum sociálního a kulturního prostředí tří českých měst. Lidé vnímají město jako celek i s okolní přírodou, ale také s jeho historií a především s jeho atmosférou a sociálními vazbami mezi jeho obyvateli. Mezilidské vztahy jsou velmi důležitou součástí vnímání města jako domova. Jako podstatné uvádějí respondenti průzkumu i kulturní nabídky ve městě a možnost se potkávat se spoluobčany na společných akcích. Lidé, kteří si uvědomují všechny hodnoty města, ve kterém žijí, si více svoje město ztotožňují s pojmem domova. Ale ne vždy stačí ke spokojenosti obyvatel významná historie města, jeho významné postavení a mnoho společenského vyžití. Z výzkumu Jitky Ortové vyplývá, že mnoho obyvatel historicky a především turisticky významného města je ke svému bydlišti velmi kritických a vnímají mnoho negativních stránek života v něm, především jeho velká podřízenost cestovnímu ruchu a z ní vyplývající nedostatek dalšího vývoje ve městě jako pracovní příležitosti i v jiných oborech než cestovním ruchem, společenský život mimo hlavní turistickou sezonu. Proto mnoho lidí odchází a stěhuje se jinam a toto krásné město se nestává ideálním domovem. Lidé v něm se často necítí živou součástí města, ale jen součástí turistické atrakce. Naproti tomu mnohem méně významné město na Vysočině je pro většinu svých obyvatel domovem, protože se rozvíjí všemi směry, nabízí dostatek klidu, ale i kulturního vyžití a pestrý společenský život po celý rok. Jeho obyvatelé cítí, že k němu patří a dokážou se s ním identifikovat.

1.4.Osamostatnění a adaptace

Předpoklad pro odstěhování od rodičů a založení vlastní domácnosti je mezi dvacátým a dvacátým pátým rokem respondentů. Toto vyplývá z knihy Tomáše Katrňáka. Podle výzkumu by se tedy dalo říct, že daný vzorek respondentů se dělí pouze do dvou rozdílných skupin, a to s pětiletým posunem. Dále potom Katrňák mluví o tom, že je rozdíl mezi respondentem s učňovským vzděláním a respondentem, který má vystudované gymnázium. „Gymnazisté oproti studentům učňovských oborů předpokládají pozdější stěhování od rodičů“ [Katrňák, 2010: 108]. Můžeme najít rozdíl i mezi pohlavím, protože se očekává, že dívky většinou chtějí odejít od rodičů dříve než muži, protože si chtějí začít brzy budovat vlastní domov. Zůstaneme-li u domova a rodičů, tak zde najdeme i souvislost k odchodu z domu i v tom, z jaké rodiny pocházíme. „Respondenti, jejichž rodiče se rozvedli, předpokládají odchod z domu přibližně o jeden rok dříve oproti svým vrstevníkům z rodin bez rozvodu“ [Katrňák, 2012: 109].

V dnešní době je stěhování od rodičů a adaptace také dána tím, že jsou velké možnosti studia. Tudiž lidé, kteří se chystají zrovna na vysokou školu, předpokládají, že si najdou bydlení v místě, kde mají školu.

Při vstupu na vysokou školu se převážná většina studentů ocitá ve zcela nové situaci. Mnozí z nich totiž v průběhu studia na střední škole nemuselo měnit bydliště a po celou dobu bydleli ve svých domovech u rodičů. Do školy každý den docházeli nebo dojížděli a každý den se také odpoledne nebo večer vraceli zpět domů, kde na ně čekal klid, přichystaná večeře a na další den čisté oblečení. Prostě měli o vše postaráno a mohli se věnovat jen škole anebo vlastním zálibám. Přejedem na vysokou školu pak začíná život v přechodném bydlišti. Studenti si musejí uspořádat své věci na koleji nebo si najít privátní ubytování. Najednou jsou v situaci, kdy pokoj na koleji sdílejí s dalšími studenty, které dříve neznali. Musí se najednou přizpůsobit představám dalších spolubydlících a najít kompromis, tak aby ubytování odpovídalo alespoň minimálním potřebám všech studentů na jednom pokoji. Musí se také naučit používat nejen s kolegy na pokoji, ale většinou i se studenty z dalších pokojů, společné sociální zařízení a také kuchyň. Musí si najít takový rytmus a časový průběh pro svoje studium nebo zábavu, aby ostatní spolubydlíci měli stejný prostor zase pro svoje aktivity. Ale to není zdaleka vše. Najednou nestačí říct „mám hlad“ a

poprosit o něco k snědku. Je třeba si zajistit potraviny a po příchodu ze školy si jídlo přichystat.

Všechny tyto skutečnosti samy o sobě mohou být pro hodně mladých lidí těžkostí. Navíc ale k této náhlé změně ještě musíme přidat i změnu prostředí a odloučení od rodiny, ale také od kamarádů. Najednou je vše nové – škola, lidé, prostředí a nutnost se sám o sebe postarat. Může se pak stát, že tyto první změny mohou mít negativní vliv na začátek studia. Velmi důležité tedy je, jak podaří zvládnout proces adaptace na nové prostředí a také jak rychle a úspěšně proběhne proces osamostatnění se. Dobře se adaptovat a úspěšně se osamostatnit jsou zásadní předpoklady zvládnutí studia, ale také mají vliv na další život každého jedince.

Mladí lidé si začnou více uvědomovat, jak těžké je obstát ve světě a začnou vnímat nutnost umět se přizpůsobit v novém prostředí. Pokud vše zvládnou, pak mají šanci si uvědomit vlastní sílu a svoje schopnosti obstát v nových životních situacích. Mohou si také vyzkoušet prosadit se v novém prostředí a spolupodílet se na vytváření a ovlivňování společnosti ve svém okolí ať již v malém kolektivu na ubytování nebo ve větším v prostředí školy nebo dokonce celého města. Studenti začínající další etapu života v novém prostředí se nacházejí v životní fázi vstupu do světa dospělých, což je podle Bergera [Bárta, 2011] mezi 22 a 28 lety. Tato fáze je velmi důležitá pro další směřování života každého jedince. V tomto procesu vstupu do světa dospělých se hledá smysl života a lidé se postupně definují, hodnotí a utvářejí si představy o své budoucnosti, pracují na formování své identity, hledají osobní vztahy. V této fázi hledání identity a životních postojů je tedy pobyt v novém prostředí důležitým faktorem, který celý proces ovlivní a dá mu specifický charakter.

Každý jednotlivec si tedy musí projít procesem, během kterého se studenti musí přizpůsobit novým životním podmínkám a změnám prostředí. Tedy musí se úspěšně v nové životní situaci adaptovat. Pojem adaptace vychází z biologie a úspěch člověka závisí podle českého lékaře Josefa Charváta především na jeho schopnosti přizpůsobit se okolí, stejně jako to platí i pro celou přírodu a především pro vše živé. Adaptace zahrnuje předpoklady člověka zvládnout změny vnějšího prostředí, proces zvládání změn postihující interakci člověka s prostředím a jeho výsledný stav [Čadilová, 2009: 3]. Adaptace probíhá u každého jedince jinak a je závislá na osobních vlastnostech jedince, ale také na vnějších okolnostech, tedy především na

místě adaptace. Složitěji probíhá adaptace v místech se zcela jinou kulturní a sociální strukturou, snadnější je v prostředí podobném s původním. Adaptaci lze vnímat ze dvou částí a to jako psychologickou a sociokulturní. Negativně může rychlé adaptování ovlivnit například stesk po domově nebo strach. Naopak pro úspěšné adaptování je důležitá empatie, kulturní senzitivita, vnímavost a otevřenost. Je důležité, aby se student v novém prostředí cítil psychicky dobře a neohrožen [Hrabalová, 2012]. Výrazným faktorem pro rychlou a dobrou adaptaci je také motivace studentů a snaha poznat nové prostředí. Adaptace je úspěšnější a rychlejší i tehdy, pokud se studenti sami aktivně seznamují s novým prostředím, stylem života a snaží se zapojit do možných aktivit ve svém okolí.

Ne vždy se ale podaří úspěšně zvládnout adaptaci na nové změny. To může vycházet z psychických problémů nebo sociálně negativních jevů. Může se vyskytnout i objektivní nesoulad potřeb studenta s podmínkami na novém místě. Může se projevit pocit nesounáležitosti ke spolubydlícím nebo pocity nejistoty v novém prostředí či pocit méněcennosti vyplývající z izolovanosti a malé sebedůvěry. Také nedostatečná schopnost kooperace s ostatními nebo neochota ke kompromisům či nedostatek sebekontroly mají špatný vliv na proces adaptace. V takových případech se adaptace nemusí zdařit a student pak musí hledat nové prostředí, ale s uvedenými vlastnostmi se to ani jinde většinou nedaří.

Důvodem problémů s adaptací je odlišnost původního a nového kulturního prostředí. „Čím jsou tyto kultury odlišnější, tím je přizpůsobování a přijetí nové kultury za svou obtížnější“ [Bárta, 2011]. Vlivem kultury na proces adaptace se zabývá i Jitka Ortová, která se zamýšlí současně nad vnímaným pocitem domova v odlišném prostředí a vnímá jej jako velmi důležitý a uvádí, že „pokud lidé vnímají prostředí, ve kterém žijí jako svůj skutečný domov, jejich adaptabilita vůči změnám je pružnější a vyšší“ [Ortová, 1997]. Avšak skutečnost prožití „kulturního šoku“ není rozhodně pravidlo a mnoho lidí takový jev vůbec nevnímá. Na druhé straně se paradoxně může stát to, že kulturní šok prožije člověk až při návrtu domů po delším pobytu a obtížně se navrácí do původní situace. Mnoho studentů, kteří se úspěšně adaptovali v novém prostředí a vnímají jej jako svůj nový či „druhý“ domov mohou mít „zvláštní“ pocity pokud se po měsíci nebo i týdnem vrátí na víkend nebo na prázdniny domů.

1.5. Shrnutí

Jak je patrné ze studia prací sociologů, kteří se zaměřili na zkoumání pojmu domov, existuje mnoho různých pohledů, ze kterých se lze na pojem domova dívat. A každý takový pohled přináší nový zajímavý vhled do chápání tohoto pojmu, který každý zná, a přece si pod ním ne všichni dokážou představit to samé. S rozvojem vědy, techniky a rychlými změnami především v moderních technologiích, s nástupem sociálních sítí a překotným vývojem a změnami ve společnosti rostou také společenské vědy a jejich zájem o vývoj v konstrukci domova. „Domov představuje v rámci současných společenských věd bouřlivě se rozvíjející konceptuální rámec a z mnoha rozličných perspektiv zkoumaný terén.“ [Gibas, 2017: 262]. Domov je spojován prioritně s kladnými pocity, může také souviset se vzpomínkami na původní rodičovský domov. Víme, že nestačí ani spojit všechny pozitivní emoce s představovaným obydlím a že dům se nestane domovem po dostavení a vybavení nábytkem. K tomu, aby se stal domovem, je třeba lidí, kteří do něj vloží svoje identity, představy či vzpomínky a domov vytvoří. Ale takto zjednodušená definice již nestačí požadavkům současnosti. „Z domova jako tématu se stalo tematické pole – terén, na kterém je možné studovat dílčí témata (zejména produkci nerovnosti a moci, jejich konkrétní manifestaci a způsoby, jak je s nimi v každodennosti nakládáno), která se v domově protínají a utvářejí jej jako svůj průsečík“ [Gibas, 2017: 262]. Zájem o pojem domova se posouvá od vnímání domova jako základního kamene lidské existence k daleko složitějšímu vnímání komplexních vztahů domova v každodenním životě.

2. POSTUP A VÝZKUMNÉ METODY

2.1. Cíl a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je zjistit, jak vysokoškolští studenti Univerzity Hradec Králové, kteří z důvodu svého studia bydlí ve městě, které není jejich původním domovem, vnímají své bydlení a místo pro jejich život z hlediska pojetí domova? Jak vnímají svůj domov? Stává se jejich bydlení a život spojený se studiem v Hradci Králové také domovem? Pokud ano, v jakém významu? A na jakých okolnostech je utváření „přechodného domova“ závislé?

Mým zájmem je zjistit, zda jim bydlení mimo svůj původní domov vyhovuje a zda ho vnímají jako domov, kde se cítí spokojeně, šťastně a zda do Hradce Králové vrací rádi.

Na základě výše stanoveného cíle jsem si zvolila tyto výzkumné otázky:

1. S jakými hlavními charakteristikami si studenti spojují svůj původní domov?
2. Jaké je rodinné prostředí studentů?
3. Jaký typ bydlení si student zvolil při studiu v Hradci Králové a jakou funkci toto bydlení pro ně plní?
4. Plní přechodné bydlení pro studenty funkce domova? Které?
5. S čím si domov spojují z hlediska jejich životních plánů?

2.2. Volba metod a techniky

Pro moji bakalářskou práci jsem zvolila kvalitativní metodu výzkumu. Kvalitativní metoda výzkumu umožňuje provádět rozhovory s respondenty, kteří mají zkušenosti s daným tématem. Jedná se o metodu řízených rozhovorů. Kvalitativní výzkum se provádí v terénu a otázky jsem si předem určila, abych respondenty co nejlépe navodila na jejich odpovědi. Kvalitativní výzkum nejlépe určí pocity a chápání respondentů na danou problematiku.

2.3. Výběr vzorku

Cílovou skupinou pro mé empirické šetření jsou studenti, kteří studují na Univerzitě v Hradci Králové a kteří zde po dobu studia přechodně bydlí.

Výzkumný vzorek je skupina lidí, se kterými se provádí šetření. Pro mé šetření bylo vybráno 12 respondentů bez ohledu na věk a obor studia. Rozhodla jsem se oslovit 6 dívek a 6 chlapců. Chtěla jsem mít složení respondentů přesně na půl, aby ze z toho daly vyvodit co nejlepší výsledky. Jelikož si myslím, že dívka bude odpovídat podrobněji nežli chlapec, a také si myslím, že dívka má odlišné názory oproti chlapcům, kteří se zajímají spíše například o sport nežli o bydlení.

Důležitým prvkem pro mé šetření je, zda respondent bydlí přechodně v Hradci Králové. Snažila jsem se vybrat takové respondenty, kteří do Hradce Králové dojíždějí a aby přechodně bydleli na kolejích, privátech nebo s partnerem či partnerkou. Také jsem si vybrala takové respondenty, kteří v Hradci Králové bydlí od malička, abych zjistila, jak oni vnímají Hradec jako město a jestli jsou zde spokojeni. Dále pak jsem se snažila mít stejný počet mužů a stejný počet žen, jelikož si myslím, že muži vnímají jinak přechodné bydlení na rozdíl od žen, které vnímají různé změny jinak. Také je otázkou, zda si student bydlení platí sám nebo jestli do něj investují stále rodiče. A jaké mají představy, tedy pokud již nějaké mají, o budoucím domově.

2.4. Sběr a zpracování dat

Každého respondenta jsem obeznámila s tím, že bych si chtěla a potřebovala rozhovor nahrávat na diktafon, který jsem si stáhla jako aplikaci do mobilního telefonu. Po souhlasu s tímto požadavkem jsem tedy všechny respondenty, které jsem oslovila, požádala o úvodní otázku, zda by mi mohli říct, odkud pochází a jak se stalo, že nyní studují na Univerzitě Hradec Králové.

Rozhovor jsem vedla podle předem stanoveného scénáře. Většinu rozhovorů jsem dělala v prostředí školy na filozofické fakultě nebo po domluvě s respondentem i venku či u mě na bytě. Snažila jsem se vyhovět respondentům tak, aby se cítili dobře a nebyli z rozhovoru semnou nervózní a brali to spíše jako zkušenost pro ně samotné.

Všechny rozhovory, tedy až na jeden, probíhaly „Face to face“ což znamená, že rozhovory jsem prováděla z očí do očí, tedy osobně. S jedním mým spolužákem ze sociologie jsem prováděla rozhovor pomocí online přenosu přes Skype, jelikož se momentálně nachází na Erasmu v Chorvatsku, tak jsem ho oslovila a požádala ho o rozhovor přes notebook a tedy přes uvedený program Skype.

Rozhovory probíhaly velice přátelsky, s žádným z respondentů nebyl problém ve výpovědích. Sama jsem si při rozhovoru spojovala jejich odpovědi s mými zkušenostmi a skoro ve všech případech jsem měla podobné pocity z bydlení jako respondenti.

Oslovila jsem tedy 6 dívek a 6 chlapců. U dívek probíhal rozhovor o něco snadněji než u chlapců. Respondentky se dokázaly rozpovídat u každé otázky, aniž bych je musela navést, aby zmínily více detailů. Zatím co u chlapců to tak snadné nebylo, respondenti mužského pohlaví ve většině případů odpovídali jednou větou, a tak jsem se jich musela ptát více, abych se dostala k odpovědi, kterou potřebuji k mému výzkumu.

Dotazovaní byli vstřícní a trpěliví a dokonce někteří projevíli zájem o můj výzkum a požádali mě, abych je kontaktovala, až budu mít výzkum hotový, aby si možné výsledky mohli také pročit.

Po ukončení všech dvanácti rozhovorů následovalo přepisování. Každý rozhovor byl přepsán přesně tak, jak zněl mluvený rozhovor. Posléze bylo zapotřebí všechny rozhovory okódotovat. Ke kódování jsem si zvolila program MAXQDA, se kterým jsem měla možnost pracovat již v nižším ročníku mého studia na Univerzitě Hradec Králové. Zvolila jsem si tedy kódy, které jsem postupně přiřazovala k přepsaným rozhovorům.

2.5. Respondenti

Jak jsem již zmínila výše, pro svůj výzkum jsem si zvolila a následně oslovila 12 respondentů. Z Toho tedy 6 dívek a 6 chlapců. Všichni studují na Univerzitě Hradec Králové.

Hlavním kritériem pro výběr respondentů bylo, že musejí studovat na Univerzitě Hradec Králové.

Také se výše zmiňuji, že s jedním respondentem jsem dělala rozhovor pomocí Skype. Jakub je můj spolužák a byl velice vstřícný a udělal si na můj rozhovor čas. Byl rád, že jsem ho oslovila a na mé otázky odpovídal obsáhle a s nadšením.

S většinou respondentů se znám osobně ze školy a s jednou respondentkou jsem v rodinném vztahu. Na ostatní respondenty jsem dostala kontakt od svých přátel a spolužáků. Díky těmto kontaktům jsem mohla kontaktovat další osoby a domluvit si s nimi schůzku.

Téma bydlení a domov je všem velice blízký, a tak byli s rozhovorem všichni spokojeni a byli rádi, že jsem oslovila právě je.

3. CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ, JEJICH NÁZORY A POSTOJE

Na základě provedeného výzkumu a následné analýzy všech rozhovorů nejprve představím zásadní charakteristiky respondentů, kteří byli součástí tohoto zkoumání. Data byla analyzována procesem kódování každého jednotlivého rozhovoru. Z analýzy získaných odpovědí na výzkumné otázky vyplynuly závěry členěné dle jednotlivých tematických okruhů. Tyto závěry jsou odpovědi na výzkumné otázky. Některé zajímavé názory dokládám citacemi z odpovědí respondentů.

Tereza, 21 let, studuje třetí rok sociologii na UHK a v Hradci Králové bydlí nyní na bytě spolu s přítelem. Pochází z Čáslavi, cca 70 km od Hradce, ale v Hradci Králové studovala již střední školu. Město zná a tedy nástup na VŠ v Hradci pro ni nebyl zásadní změnou. Má dobré vztahy s rodinou a v rodné Čáslavi má také mnoho přátel. V současnosti ale již nejedí domů k rodičům pravidelně, spíše příležitostně. Pravidelně ani není s rodiči ve spojení, ale zavolají si v případě potřeby anebo občas jen tak aby si popovídali. Vztahy v rodině jsou podle jejích slov velmi dobré, rodiče spolu stále dobře vychází a také ekonomicky na tom nejsou špatně. Jak Tereza s úsměvem říká „jsme taková krásná střední třída“. Se studiem je spokojená, přestože zpočátku přesně nevěda co to obnáší, a tuto skutečnost dokládá faktem, že je již ve třetím ročníku a kdyby spokojená nebyla určitě by již studium ukončila. Protože se studiem současně brigádně pracuje kvůli zlepšení finanční situace, nemá příliš času na volnočasové aktivity. Kromě poměrně běžných „koníčků“ jako jsou zimní sporty, nebo výlety má Tereza zálibu v motorkách a sama aktivně a ráda na motorce jezdí. Tereza o sobě opět s úsměvem říká, že „je pedant na úklid“ takže část volného času věnuje úklidu.

Při studiu na střední škole bydlela na internátě a domů jezdila pravidelně na víkendy. Při studiu na VŠ však již tráví většinu času v Hradci. Tereza si v Hradci asi před rokem našla také brigádně práci, a to i z důvodu financování svého studia. S financováním studia a pobytu v Hradci jí ale musejí pomáhat i rodiče. Protože studuje ve městě již od střední školy má zde již hodně přátel, zná prostředí i atmosféru města a proto při volbě studia na VŠ hrála tato skutečnost významnou roli.

V Hradci je spokojená, město se jí líbí a oceňuje i spojení města s přírodou a krásný park. Navíc také její přítel pochází z Hradce. Přesto, že v Hradci studuje od střední školy a pohybuje se zde již 7 let tak o sobě nemůže říci, že zná město a zejména jeho okolí dokonale a občas se musí podívat do mapy, když chce zajít někam mimo hlavní trasy, které běžně potřebuje k dennímu životu. Tvrdí ale, že si na město již zvykla, sžila se s ním a město se jí líbí.

Na bytě v Hradci s přítelem žije poslední necelé dva roky a jedná se o byt po babičce přítele. Před tím bydlela s přítelem u jeho rodičů, ale je ráda, že nyní mohou bydlet sami i když toto bydlení nepovažuje za nejlepší, především z důvodu nedostatku financí na opravy a přizpůsobení prostoru bydlení vlastním představám. Protože během studia na střední škole byla na internátě, je pro ni bydlení v bytě nová zkušenost. Je ráda, že jí to pomáhá více se osamostatnit a také si velmi považuje toho, že je „svým pánem“ a může si zařizovat věci podle svého. Jako student řeší samozřejmě potíže s financováním svého života a ráda by se zcela finančně osamostatnila. Na zajištění domácnosti jí přispívají ještě rodiče a současně se o náklady dělí s přítelem. Byt, ve kterém bydlí, si začali s přítelem zařizovat podle svého a chtěli by jej postupně rekonstruovat a předělat více ke svým představám, ale zatím z finančních důvodů to nebylo možné. To je jediný důvod, proč Tereza není se současným bydlením zatím zcela spokojená.

Tereze se život v Hradci líbí a ráda by v něm bydlela a žila i dále. Po ukončení bakalářského studia chce pokračovat ve studiu magisterském a to v Hradci Králové. Přesto má stále silné vazby na Čáslav, především kvůli dobrým vztahům s rodinou. Sice se do Čáslavi vrací jen příležitostně, ale pořád považuje Čáslav za domov. „Vlastně je to ve mně takové rozpolcené, strašně ráda bych žila v Čáslavi, ale zároveň strašně ráda chci žít v Hradci“ říká o sobě Tereza. Ale hned dodává, že nechce být typ člověka, který žije celý život tam, kde se narodil a je ráda, že se osamostatnila a dokázala se odstěhovat. Domov pro Terezu hodně znamená a pod pojmem domov si nepředstavuje místo ale atmosféru, to jak se tam cítí, ten pocit, že se „doma cítí dobře“, pocit že může být sama sebou, zázemí, jistota. Tereza se cítí jako doma jak v Čáslavi, tak v Hradci. „Když řeknu domov, tak se mně občas lidé ptají a kde to je? A já mám teď prostě oboje jako svůj domov, takže řeknu jednu domů do Čáslavi a zároveň řeknu jednu domů do Hradce“. Tereza ví, že v Čáslavi je kdykoli vítána a má tam přátele. Ráda vyráží na výlety na motorce se svým otcem,

který ji k této zálibě přivedl. Také když cokoli potřebuje, může se kdykoli obrátit na rodiče. Má tam zázemí a pocit bezpečí. Ale přiznává, že na druhé straně se od ní doma očekává, že občas pomůže třeba s úklidem. Neříká, že by to dělala úplně nerada, ale přece jen má svoji domácnost v Hradci a moc se jí nechce se starat o další domácnost. Raději využívá pohodlí rodičovského domova. V Hradci sice není byt podle jejích představ, ale tím, že tam žije s přítelem a vytváří si tam zázemí a dobrou atmosféru tak vnímá jako domov i tento hradecký byt. Dokladem toho, že vnímání domova je pro Terezu specifický pocit, je fakt, že se jako doma necítila v době, kdy bydleli u přítelových rodičů. Bydlela tam téměř dva roky, ale necítila se tam „doma“. Tereza přímo říká „cítila jsem se tam, jako kdybych tam byla navíc, takže jsem tam sice jezdila, ale spíš jsem to brala, jakože tam přespím, že se tam najím, ale nebrala jsem to jako domov“.

Tereza by ráda v dalším životě bydlela nadále v Hradci Králové. Podala si přihlášku k magisterskému studiu a chce pokračovat právě v Hradci. Ale o dalším profesním životě nemá zatím přesnou představu. Byla by však nerada, kdyby se musela třeba kvůli práci stěhovat z Hradce. Nejraději by žila v Hradci a měla pěkný byt někde na předměstí. Ale konkrétní představu nemá. A také nemá jednoznačný pohled a nevnímá jako domov jen jedno místo. Jako svůj domov vnímá obě místa a cítí se v tomto ohledu někdy rozpolcená, když říká: „nedokážu se odříznout od té Čáslavi a zároveň se nedokážu úplně celá vžít tady v Hradci“. Uvádí, že její rozpolcenost v tomto ohledu je patrná i z venku, například když se baví s přáteli v Hradci a řekne jim, že jede „domů“ do Čáslavi. Tereza si myslí, že člověk si svůj domov musí sám najít a je to tam kde je šťastný jak uvádí ke konci rozhovoru: „asi bych chtěla jako říct, že člověk by se neměl asi úplně vázat na domov za každou cenu, jakože mu někdo řekne, my chceme, abys zůstal tady, ale měl by si člověk najít sám ten svůj domov, který mu vyhovuje a ve kterém je šťastný“.

Aneta, 23 let, pochází z Velkého Poříčí na Náchodsku a v Hradci studuje sociologii. S rodiči bydlí v menším bytě, ve kterém sdílí pokoj se sestrou. Vztahy v rodině mají velmi dobré a po finanční stránce řadí Aneta svoji rodinu jako průměrnou. Ve svém rodišti má mnoho přátel, které považuje za důležitou součást svého života. Myslí si, že „ta sociální síť je důležitá pro nějakou osobní pohodu“.

Zajímá se i o veřejný život v Poříčí a díky studiu na vysoké škole se začala více zajímat o politiku. Tvrdí o sobě, že ráda čte a začala fyzicky cvičit. Volného času však nemá nazbyt, protože kromě studia také pracuje. Studium ji baví a nyní studuje třetím rokem.

Většinu času tráví v Hradci, kde bydlí ve společném bytě se dvěma spolubydlícími. Protože je zvyklá bydlet v bytě a dělit se o pokoj se sestrou, tak necítí žádný větší problém a nevádí ji sdílet společný prostor s ostatními dvěma spolubydlícími, ani nutnost kompromisů. Finančně je podporována rodiči, zejména v oblasti financí na nákup potravin nebo osobních potřeb. Na financování bydlení si však přispívá z příjmů své práce. Protože studuje a současně pracuje, nemá v Hradci moc volného času na volnočasové aktivity. Město se jí líbí, oceňuje především atmosféru v Hradci, ale i architekturu a dostupnost služeb. Uvádí, že oproti Náchodu jsou zde lidé více v pohodě a méně odměření než v okresním městě. Na život ve velkém krajském městě si zvykla a využívá jeho možností. „A i ta architektura je tady super a dostupnost různých služeb, takže spoustu věcí si třeba zařizují víc tady než doma, kromě lékaře, to mám pořád doma, ale jinak oběhávání bank a nákupy, tak to víceméně řeším tady“. Současně přiznává, že z Hradce zná nejlépe jen ty zásadní místa a především okolí bytu, školy a práce.

Aneta je poměrně silně zakotvena ve svém rodišti. Má přítele, který bydlí ve vedlejší obci a tak Aneta jezdila pravidelně každý víkend domů nebo k příteli a snaží se jezdit nejen o víkendech, ale kdykoli jí to školní nebo pracovní povinnosti dovolí. Nerada moc cestuje, ale jako další motivaci pro časté návraty domů uvádí ještě svoji nejlepší kamarádku, na které je hodně závislá. Její přítel pracuje v místě bydliště. A Aneta uvádí: „pro mě je tam ten domov zapříčiněný, že tam mám i ty lidi, který mám ráda, ale i to prostředí na který jsem zvyklá, že tam prostě žiju od malička a vyhovuje mně i že je to prostě menší obec, že je tam větší klid“. Podle jejích slov by ji chyběli i rodiče. Domov pro ni nejvíce představují „ti lidé, kteří konstruují ten domov, jsou to teda jak ti blízcí rodinní příslušníci jako rodiče a sestra, tak zároveň i přítel a hlavně kamarádi“. Domov jsou pro ni tedy lidé, které má ráda a kteří jsou spojeni s konkrétním místem, kterým je stále rodné město. Vnímá lidi kolem sebe jako „sociální síť, ve které se vzájemně nějakým způsobem všichni ovlivňují“. Na rozdíl od respondentky Terezy nevnímá Hradec jako vyloženě domov, ale má dočasně bydliště v Hradci spojené jen se školou a prací.

O budoucnosti nemá příliš představu. Chtěla by pokračovat v magisterském studiu v Hradci, ale svou cestu chce ještě během studia hledat, není ještě přesvědčena o tom, co by chtěla v životě dělat. Další studium tedy bere jako prodloužení své cesty hledání životního profesního cíle. Nepřemýšlí ani o budoucím domově. Její přítel má práci, se kterou je spokojený a do Hradce ani jinam se stěhovat nechce. Také Aneta si zatím svoji budoucnost nedokáže představit mimo teritorium svého rodiště a to především kvůli lidem, se kterými má pojem domova spjatý. „No kdy to byla jiná lokalita a měla bych tam ty lidi, tak bych se upnula i na tu další lokalitu a vnímala ji jako domov, ale jak jsem říkala, tak stěžejní jsou právě ti lidé

Pavlína, 22 let, pochází z Dobrušky. Její rodina je poměrně dobře situovaná, sama Pavlína říká, že sice žijí skromně, ale finančně na tom jsou dobře a situuje se do „lepší střední třídy“. Její otec byl starostou obce, což jí ale přinášelo i hodně nepříjemných pocitů ve škole a proto přestoupila z tamního osmiletého gymnázia na čtyřleté v Hradci Králové. S rodinou vychází dobře, i když s matkou měli dříve nějaké problémy, které však pominuly, když se Pavlína odstěhovala. S otcem se často nebaví, mají stejné vůdčí povahy a často se neshodnou. Má starší sourozence (39 a 32 let) z prvního manželství otce, ale ti se brzo osamostatnili, takže Pavlína vyrůstala téměř jako jedináček. Suduje na UHK sociologii v bakalářském studiu, ale není si jista, zda bude chtít hledat uplatnění v tomto oboru nebo pokračovat ve studiu. Má ráda hudbu, ráda poznává nová místa, ale jak uvádí tak moc ráda vaří a zakládá si na tom, že to dělá velmi dobře. Pavlína je zcela jiná osobnost než předchozí respondentky. Před nedávnem se vrátila ze studijního pobytu, v rámci projektu Erasmus. Má přítele z Německa, který studuje v Nizozemsku. Často tedy cestuje právě do Německa a Nizozemska. Pavlína má v Dobrušce vlastní byt, který dostala od rodičů, ale nebydli tam a pronajímá jej.

V Hradci bydlí v bytě pronajatém od známých spolu s jednou spolubydlící. V tomto bytě je od svých osmnácti let. S bydlením je vcelku spokojená, ale raději by měla za spolubydlící lepší kamarádku, i když s tou stávající nejsou problémy. Má pronajatý byt 2+1 a v jednom pokoji má vždy někoho k sobě. Bydlení jí platí matka a od rodičů dostává i kapesné. Kromě toho si Pavlína občas přivydělává na brigádě. Jednu dobu rozvážela pizzu a tak dle svých slov zná Hradec velmi dobře. Město se jí

líbí i jeho velikost se jí zdá ideální. Pavlína je zcela odlišná osobnost než předchozí respondentka. Domů do Dobrušky se vrací sporadicky, ani moc vazeb na přátele tam nemá a jezdí tak jednou za tři týdny na jednu noc, spíše navštívit rodiče. Sestru má kousek od Hradce, takže se občas staví i za ní. Ale s matkou jsou v kontaktu častěji, zavolají si nebo napíšu. Více doma se už cítí v Hradci, kde ji navštěvují přátelé, jezdí za ní i rodiče. Sama k tomu říká: „Já už momentálně začínám pociťovat, že pro mě doma je spíš tady v Hradci v mém bytě a už se kolikrát u rodičů necítím být jako u sebe“. Na druhé straně ale podotýká, že jí rodiče vždycky se vším pomůžou a že u rodičů je to co si člověk „sám nevybírám a musí s tím umět pracovat“.

Podobně jako první respondentka jí pod pojmem domov napadá, že je to místo, kde může být člověk sám sebou. A přiznává, že čím je starší, tím víc si začíná uvědomovat, že rodina je pro ni jednou z nejdůležitějších věcí. Zajímavé je, že má s domovem mino jiné spjato i jídlo. „Vždycky přijedu domů a je tam hodně jídla, je tam uvařeno“. Ve své budoucnosti nemá vůbec jasno. Rodiče by chtěli, aby po bakalářském studiu pokračovala i dále ve studiu magisterském. Pavlína ale není rozhodnutá a to i vzhledem k jejímu vztahu s přítelem z Německa. Neví, jestli zůstane v Čechách nebo se vydá na další životní cestu do zahraničí. Spolu s přítelem se bavili o možnosti společného studia nebo práce, avšak vzhledem k technickému oboru a zájmům přítele se nejeví jako reálné jeho uplatnění v České republice. Pavlínu láká možnost života v cizině, avšak na konci rozhovoru říká, že za svůj domov bude vždy považovat Českou republiku a spojení s rodinou by jí chybělo a chtěla by často jezdit domů. Ale ještě neví, kam se její příští měsíce budou směřovat.

Marek, 21 let, rodák z Vrchlabí, až do nástupu na vysokou školu žil a bydlel v rodinném dvougeneračním domě s rodiči, bratrem a svým dědem v Mladých Bukách. Po studiích informačních technologií a managementu na střední průmyslové škole v Trutnově se rozhodl studovat informatiku se vztahem ke vzdělávání a přidal k tomu ještě tělesnou výchovu. Tato volba vycházela i ze zájmů Marka, který sám hraje fotbal, kterému se věnoval až čtyřikrát týdně. Jeho velkou zálibou je také lyžování a tuto zálibu využil i pro svůj finanční přivýdělek a brigádně pracuje jako instruktor lyžování, což ho velmi baví a naplňuje.

Marek v současnosti bydlí v Hradci na bytě s jedním spolubydlícím na pokoji. Se svým bydlením je spokojený. Je to jeho první samostatné bydlení, do doby než začal studovat v Hradci Králové vysokou školu, bydlel u rodičů. Marek podobně jako Aneta je typ člověka se silnější vazbou na původní prostředí. Také on pravidelně po škole odjíždí z Hradce, a protože nemá školu každý den, tak třeba už ve středu po škole odjede z Hradce, čtvrtek má volný a v pátek se vrací kvůli dvěma hodinám školy. Jeho výhodou je, že může volit cestu vlakem nebo autem. Na bydlení i život v Hradci dostává peníze od rodičů a něco si vydělá v zimě jako instruktor nebo na nějaké jiné brigádě v létě.

Marek říká, že město zná dobře, méně již jeho okolí. Protože ve volných dnech se snaží vždy Hradec opustit, nemá tady mnoho přátel a kromě toho, že si jde občas zaplavat nebo zaběhat tak ani mnoho aktivit, které ve městě může provozovat. Oproti všem předchozím respondentům říká, že Hradec Králové se mu příliš nelíbí, porovnává jej s jinými krajskými městy, které se mu zdají zajímavější, například Liberec. Marek využívá každého volna k cestě mimo Hradec a svůj byt a tráví volný čas v Mladých Bukách, kde se zapojuje aktivně i do dění v obci a trénuje mladé fotbalisty. Na základě těchto skutečností pak nepřekvapuje fakt, že by se chtěl po studiu vrátit, jak říká: „V současné době bych se tam chtěl vrátit a žít tam odkud pocházím“. Naopak svoje bydlení v Hradci Králové za domov rozhodně nepovažuje. Domov je pro něj důležitý a specifický pojem a uvádí: „znamená to pro mě takové místo, kam se strašně rád fakt vracím, myslím si, že jsem fakt částečně fixovanej na ten domov, že se tam těším tady z Hradce vždycky ty tři dny. Už se těším prostě do té své postele, až si lehnu“ a dodává „pro mě je domov pouze tam odkud pocházím a kde mám svoje rodiče“.

Marek je velmi konzervativní. Chtěl by pokračovat v navazujícím magisterském studiu a určitě chce dělat učitele. Kdyby už po bakalářském stupni dostal nabídku učit, velmi by ji zvažoval s tím, že by v magisterském studiu pokračoval dálkově. Nepřemýšlí ještě o vlastní rodině, ale má jasno v tom, že by nechtěl bydlet někde na sídlišti. Má rád přírodu a líbí se mu současný vjem domova, když je popisuje: „Vlastně když doma vyjdu ze dveří, tak jsem na louce de facto, hory vidím a takže bych nechtěl žít někde v centru města a tak. Někde u přírody by mě to nevadilo“.

Vašek, 20 let, studuje v Hradci Králové techniku a tělocvik v prvním ročníku. Studium ho baví a je spokojený. Pochází z Valdic, což je asi 50 km od Hradce Králové. Ve Valdicích bydlí s rodiči a bratrem v bytě. S rodiči i bratrem vycházejí dobře a v rodině je spokojený. Do Hradce šel studovat, nejen kvůli studijnímu oboru, ale jak přiznává, také kvůli přítelkyni se kterou se ale, již rozešel. Má rád sport a ve volném čase závodně hraje házenou. V Hradci bydlí na bytě kde je celkem šest spolubydlících a na pokoji je s jedním svým kamarádem. Kromě času stráveného ve škole a studiem chodí v Hradci na atletiku, občas si jde zaplavat nebo zaběhat. Hradec ještě příliš nezná, zatím mu stačí centrum a cesta do školy nebo trasa na běhání. Z tohoto pohledu tvrdí, že se mu v Hradci líbí, když tuto skutečnost popisuje: „Je to moc pěkné místo, je tady vidět i příroda, je tady hodně možností kam jít a zároveň to není tak rušné město jako například Praha, tak za to jsem rád“. Také s bydlením je nyní spokojený, protože před tím než si našel byt bydlel na kolejích. Pobyt na studiu včetně bydlení mu financují rodiče, ale snaží si občas i sám přivydělat na brigádách.

Vašek jezdí každý víkend k rodičům, ale v současnosti má v Jičíně brigádu, takže s rodiči nebo kamarády tráví minimum času. Ale s rodiči je v kontaktu i přes týden, když je něco potřeba nebo si jen tak chtějí popovídat, volají si. Nad pojmem domov se moc do této doby nezamýšlel. Zatím si pod pojmem domov vybavuje především rodiče. „Tak asi spíše jsou pro mě domov ti rodiče, než to místo“. Přesto se zmiňuje o tom, že je někdy raději v Hradci a to pro to, že jeho rodiče jsou hodně starostliví a zbytečně moc se o Vaška bojí, což mu občas „leze na nervy“ a nemá tam takovou volnost. Hradec Králové, ani byt, v němž tady během studia bydlí, za svůj domov nepovažuje a dokládá to slovy: „Když jedu sem, tak říkám, že jdu na byt než bych řekl, že jdu domů no, takže si myslím, že to беру spíše jenom jako přechodný nocleh, kde složí, hlavu, uvařím si, vykoupu se“. Za svůj domov považuje svoje bydliště u rodičů, kde vyrůstal, má zde mnoho vzpomínek (jak dobrých tak horších) a jen k tomuto domovu má citové vazby. O dalším životě nemá ještě představu, chce především dostudovat.

Kristýna, 22 let, je jedináček a v místě trvalého pobytu bydlí s rodiči. Studuje třetím rokem Management cestovního ruchu na Fakultě informatiky a

managementu Univerzity Hradec Králové. Lehce negativně vnímá fakt, že se na toto studium přihlásila především kvůli cizím jazykům, ale říká, že „kromě angličtiny a ruštiny pro již pokročilé žádné nemáme“. Zajímá se o aktuální dění ve světě, ráda poslouchá hudbu a také se ve volném čase zabývá jógou.

V Hradci Králové studovala již střední školu. Většinu volného času v Hradci Králové pracuje jako brigádnice v inkasní společnosti. Když ji však zbude ještě nějaký čas tak se snaží věnovat józe, nebo si ráda posedá s přáteli v kavárně. Město zná dle vlastních slov dobře a líbí se jí především jeho architektura a cení si toho, že se jedná o „klidné město“. Bydlí v pronajatém bytě, kde bydlí celkem 6 spolubydlících. K dispozici má jeden pokoj, na kterém je ještě s jednou spolubydlící. S bydlením je v podstatě spokojena, pokoj se snaží upravit po dohodě se spolubydlící, zejména vhodnými dekoracemi. Protože již dva roky brigádně pracuje a slušně si vydělává tak si většinu věcí kupuje sama, vlastně si může koupit všechno, co potřebuje. Na nájem jí ale přispívají rodiče. Preferovala by bydlení ve vlastním bytě, ten si ale nemůže dovolit. „Určitě bych ráda měla vlastní byt, ale momentálně to bohužel není uskutečnitelné. V Hradci jsou byty hodně drahé“ uvádí Kristýna. Nicméně Hradce jako místo pro svůj další život si umí představit.

Kristýna jezdí domů každý víkend a také vždy jak je to možné. Výjimečně zůstane v Hradci, když se s přáteli domluví, že podniknou něco společně, třeba účast na nějaké kulturní akci. Domov je podle ní „tam, kde se cítím bezpečně“. Jako další pocity, které si hned vybaví, když se řekne domov, uvádí „klid, pohoda, opora rodiny, lidi, na které se vždycky můžu spolehnout“. Domov je pro Kristýnu hodně důležitý. Silný vztah má s matkou, na kterou, jak sama prozrazuje, se může kdykoli obrátit, když potřebuje poradit. Při rozhovoru se také hezky zmiňuje o svém dědovi, za kterým právě s matkou často jezdí a který naopak navštěvuje Kristýna rodinu, vždy když je nějaká rodinná oslava nebo o svátcích. Když je doma u rodičů, jako samozřejmou povinnost vnímá pomoc s úklidem. Ale v budoucnu by se chtěla po škole více osamostatnit. Svoje bydlení po dobu studia v Hradci Králové jako domov spíše nevnímá. Podobně jako někteří další respondenti vnímá toto bydlení spíše jako přechodný stav nutný pro přespání po škole nebo brigádě, případně pro nejnужnější dobu pro učení nebo vypracování operativních úkolů do školy, ale jako místo svého domova uvádí v současnosti svoje rodiště.

Obdobně jako většina respondentů nemá jasně vyhraněné představy o dalším životě. Ráda by cestovala a poznávala cizí kultury. Samozřejmě by chtěla najít práci, která by ji bavila a chtěla by v ní být úspěšná. Podle toho jak se jí to podaří, pak bude moci realizovat svoji představu materiální stránky domova, kterou popisuje: „Chtěla bych mít domek se zahradou a psy“.

Sabina, studentka druhého ročníku fakulty sociální práce žije v rodině, kdy její rodiče jsou již několik let rozvedení. Její otec bydlí v Liberci s novou rodinou a Sabina má z jeho strany jednu nevlastní sestru. Má ještě i sestru vlastní a pochází z Velkého Poříčí a tam bydlí s matkou a sestrou ve dvougeneračním domu, kde s nimi bydlí ještě děda a babička. Nedávno se k nim přistěhoval nový přítel matky. Sabina tedy nemá úplně luxusní zázemí a podle jejího názoru na tom nejsou ani finančně moc dobře, myslí si že těšně pod průměrem. Sabině je 22 let a nejprve začala studovat vysokou školu v Pardubicích. Protože však nebyla spokojena se svým oborem, který tam studovala tak se rozhodla přejít jinam a studovat obor, který by více naplňoval její představy. No a skladbou předmětů ji zaujal právě obor sociální práce na Univerzitě Hradec Králové. Se studiem v Hradci je spokojená a kromě vlastního předmětu studia oceňuje i prostředí a atmosféru školy, když říká: „No já jsem opravdu spokojená a mně se tam líbí, přijde mi, že kolektiv učitelů je tam suprovej, ve třídě mám skvělej kolektiv, takže já jsem opravdu spokojená“. Má ráda četbu detektivních příběhů a sledování filmů, ráda tráví čas s přáteli.

Podle jejího vyjádření Hradec Králové nezná moc dobře, pohybuje se především na trase mezi školou a vysokoškolskými kolejemi kde v současnosti bydlí. Pokoj na koleji sdílí se dvěma jinými studentkami. Protože je zvyklá z domova na soužití s více lidmi, a to i mezigeneračně a také s novým přítelem matky, bydlení na koleji ji zatím vyhovuje. Se spolubydlícími vychází dobře, bez konfliktů. Vzhledem k ne příliš luxusní finanční situaci rodiny financuje většinu svých potřeb spojených se studiem z brigád. Brigádně pracuje v Hradci přes týden a také ještě ve svém rodišti příležitostně brigádně pracuje a někdy jezdí s matkou uklízet. Snaží se, aby byla maximálně soběstačná. Doma v Poříčí však na domácnost nepřispívá a má všechno zázemí placené a to také od otce, který platí pravidelně a bez potíží alimony. Hradec Králové se jí zdá už jako docela velké město a sama preferuje

menší města a tvrdí že Hradec by do budoucna pro ni na bydlení a život po škole moc nebyl. Oceňuje na Hradci to, že je v něm hodně obchodů a vše je dobře dostupné městskou dopravou.

Protože je časově velmi vytížená a při pobytu v Hradci nemá mnoho volného času, tak přátele má především ve Velkém Poříčí. Nedaleko bydliště, ve Velkém Dřevíči má přítele, kterému se snaží věnovat, co nejvíce z volného času který jí zbývá. Když to jde, tráví u něj víkendy. Její přítel bydlí v rodinném domě a má k dispozici vlastní pokoj. Tady se cítí asi nejlépe a také na rozdíl od domu rodičů i od pokoje na koleji má nejvíce soukromí. To dokládá slovy: „ Tak on bydlí taky v domě a má celé vrchní patro pro sebe, takže tam je opravdu soukromí a jsem tam asi spokojenější než doma, tam je to tak, že se u nás doma víc mačkáme a u něj doma je to prostě víc o tom soukromí“ a spokojeně pokračuje:“ My jsme si vlastně předělali celý ten pokoj podle svých představ, mám tam hodně svých věcí, oblečení, šminky a podobně“. Když je doma u matky tak hodně pomáhá s chodem domácnosti, podle svých slov pomáhá skutečně hodně. Domov pro ni znamená „takový záchytný bod, takové to bezpečí“, „místo, kam se ráda vrátím, kde je příjemná atmosféra, klid“ a znovu zdůrazňuje „bezpečí“. Pak ještě dodává, že se člověk vždycky rád vrací domů a že přes to, že by se chtěla po škole zcela osamostatnit, tak se od rodiny nechce zcela oddělit a ráda je bude vždy vídat. Svoje bydlení na koleji za domov nepovažuje, obdobně jako někteří jiní respondenti toto místo vnímá jako přechodný azyl nutný k zvládnutí studia.

Sabina jako jedna z mála dotazovaných respondentů má jasnější představu o své další budoucnosti. Především si je jistá že by chtěla pracovat v oboru, který nyní studuje a který ji „chytl“ jak sama říká. Má také jasnější představu, že by chtěla žít na menším městě v malém domku se zahradou, kde by se mohla také scházet s přáteli. A jako lokalitu nevyhloučila současné bydliště ve Velkém Poříčí.

Jakub, 23 let, říká, že pochází z dělnické rodiny, táta je zedník a máma pracuje v gumárně. S úsměvem dodává, že pokud se mu podaří úspěšně dokončit studia tak prý bude první vysokoškolák v rodině. Podle jeho slov na tom nebyli finančně nijak ideálně, ale ani vysloveně špatně a jejich ekonomické podmínky jsou průměrné. S rodinou vychází dobře, ale prý nejsou rodina, co by se často scházela ve větším počtu. Většinou se setkávají u příležitosti nějaké oslavy nebo o svátcích.

Jakub studuje sociologii ve třetím ročníku. Ve škole je velmi spokojen a vyjadřuje to slovy: „Líbí se mi tady, hlavně co se týče složení pedagogického sboru i ostatních studentů z mého ročníku. Celkově ta vzájemná spolupráce katedry a studentů, akce pořádané sociologickým klubem. Funguje to tady opravdu dobře a to se mi líbí“. Jako svoje koníčky uvádí sport a s úsměvem dodává, že ale jen z „fanouškovské perspektivy“. Potom ještě zmiňuje filmy, sci-fi, hudbu a cestování.

Hradec Králové zná velmi dobře a město se mu líbí, ale všímá si změn ve městě, podle jeho názoru negativních, spojených především s bytovou výstavbou, která zmenšuje volné plochy a jde na úkor zeleně a přírody. Také zde podle něj vzrůstají problémy s dopravou a přetížeností silnic. V současnosti bydlí kvůli finanční situaci v bytě s matkou a babičkou. Tato situace mu příliš nevyhovuje a sděluje svoje stanovisko: „Spokojenost je tak na půl. Finančně je to samozřejmě výhodné, ale čím dál víc mně to leze na hlavu, takže bych rád vypadl“. Problémem však jsou finance a to zejména ve vztahu k cenám bydlení v Hradci Králové, které je podle Jakuba jedno z nejdražších v republice. Na studium i koníčky si vydělává brigádou ve Sportnetu asi 14 kilometrů od Hradce.

Domov je pro Jakuba místem jistoty a bezpečí. Současně říká, že neví, jestli má silné vazby na současnou rodinu. „Pomoc od rodiny je v rámci možností docela v pohodě. Podpora taky, všichni mně podporují v tom, abych vystudoval. Nejsme s rodinou v kontaktu nijak často, každý máme poměrně dost starostí, ale sem tam si zavoláme, nebo se sejdem na různých oslavách“ sděluje Jakub. Pojem domova neváže k žádnému konkrétnímu místu a tvrdí, že domov je tam, kdekoliv si jej vytvoříme. Za nejpodstatnější na domově považuje vztahy mezi lidmi, kteří jej tvoří. Domov mohou vytvořit jen lidé a i vztah k nějakému místu lze vytvořit jen pomocí dobrých vztahů mezi blízkými lidmi. Takový domov pak podle Jakuba může vytvořit člověku pocit jistoty a bezpečí. „Ať už má člověk sebesthorší den, doma to může všechno hodit za hlavu a odpočinout si“ dodává.

Jakuba velmi výrazně ovlivnil studijní pobyt v rámci programu Erasmus. Je to znát na jeho názorech a vlastně to jeho názory dokresluje a zvýrazňuje, Jakub dokonce uvádí, že za svůj druhý domov považuje Záhřeb, město kde studoval a kde právě pochopil, že na konstrukci domova mají zásadní vliv lidé, kteří jej dovedou vytvořit, Svou budoucnost nemá ještě vyprofilovanou, chce dostudovat a najít si

dobré zaměstnání. Pravděpodobně své budoucí bydliště přizpůsobí tomu, kde si najde nejlepší práci. Nevadilo by mu zůstat v Hradci, ale nevylučuje představu života v Záhřebu.

Ondra, 23 let, jezdí do Hradce z malé obce mezi Jičínem a Trutnovem, kterou označuje za „takovou malou bránu do Českého ráje“. Nemá sourozence, je tedy jedináček a vztahy v rodině považuje za dobré. Studuje třetím rokem sociologii a je spokojen. „Musím říct, že je to opravdu zajímavý obor a jsem s ním celkem spokojený. Do určité míry je to propojené s mým středoškolským studiem. Takže ledasco, co jsem se naučil na střední, můžu použít na vysoké škole a dále se v tom zlepšovat“ říká Ondra. Zajímá se o nové výpočetní technologie a celkově techniku. A dodává: „Snažím se vytvářet webové stránky a další multimediální obsah“. Mezi jeho koníčky patří i atletika.

Město Hradec Králové dle svých slov zná dobře. V Hradci se mu líbí především kombinace zeleně s městskou zástavbou. Oceňuje to, že nikdy není daleko z centra do nějakého parku nebo do lesa. Bydlí v bytě se dvěma spolubydlícími, kteří jsou i jeho kamarádi. Na studiu jej finančně podporují rodiče. Přesto se snaží si občas najít nějakou brigádu a tu hledá vzhledem ke svým koníčkům v rámci firem zabývajících se IT technologiemi.

Se svou rodinou je v kontaktu velmi často. Rodiče Ondry plně podporují a nikdy neodmítnou pomoc. Na druhé straně i Ondra vždycky rád pomůže se vším, co jeho rodiče potřebují a to v rámci jeho možností a schopností. „Většinou pokud potřebují odvoz, jsem jejich řidič“ říká s úsměvem. A se stejným úsměvem dodává: „Tak pro rodinu představuji především jejich IT specialistu, takže velká část náplně mého volného času je pomoc s jejich problémy“. Domov pro Ondru znamená především „jistotu v současné nejisté době“. Za svůj domov v současnosti považuje stále původní rodinu. Především pro silné vazby, které má s rodinou a přáteli. V Hradci nemá na nikoho silnější vazby, proto jej nepovažuje za svůj skutečný domov a k této otázce odpovídá: „Tak do určité míry je to takový domov mimo domov, ale jelikož nemám na nikoho nějaké větší vazby, nepovažuji to až za tak podstatné“. Myslí si, že domov je důležitý pro každého a každý jej potřebuje a domov také každého ovlivňuje. Ondra má silný vztah k rodičům a rodnému místu.

Konkrétní představy o svém budoucím životě nemá, ale nechtěl by měnit svůj dosavadní život a ani bydlení.

Naděžda, 20 let, s rodinou žije v současnosti v Přibyslavi, přibližně 80 km od Hradce Králové. Po rozvodu rodičů zůstala sama s matkou a bratrem v Třebíči a později se přestěhovali za přítelem matky do Přibyslavi. Zde bydlí v rodinném domě a přibyli jí ještě dva bratři. V nové rodině se cítí spokojena, vztahy jsou velmi dobré a s nevlastním otcem si rozumí. V Hradci Králové studuje první ročník bakalářského studia a studuje český jazyk a literaturu a ruský jazyk a literaturu se zaměřením na vzdělávání. Jako svoje koníčky uvádí hudbu a literaturu.

V Hradci bydlí vzhledem k délce studia jen krátce a to od zahájení studia prvního ročníku. Protože má poměrně obsáhlou výuku, tráví většinu času ve škole a na cestě mezi školu a kolejemi. Hradec zatím nestihla moc poznat, zatím zná především cestu do školy. Byla navštívit s kamarádkou centrum a to se jí moc líbí. Co naopak nevnímá pozitivně, jsou okrajové části, které poznala a které jsou stejně jako všechna paneláková sídliště. Moc se jí nelíbí ani areál vysokoškolských kolejí.

Bydlí na kolejích a na pokoji je se dvěma spolubydlícími. Je ráda, že má ubytování, ale přiznává, že prostředí není nejlepší a dokládá to tvrzením: „Je tam hluk a celkově žádné soukromí, je tam slyšet fakt absolutně všechno a jak jsme prostě tři na pokoji, tak je to takový nepříjemný“. Bydlení na vysokoškolské koleji je pro Naděždu první zkušeností s bydlením mimo domov. Nikdy nebyla na internátě a také při studiu na střední škole dojížděla každodenně do školy z Přibyslavi. Proto vnímá ubytování na koleji citlivěji. Zmiňuje i fakt, že na koleji má jen minimální možnosti jak si pokoj uspořádat nebo upravit podle svých potřeb a představ. Maximálně si tam může dát nějakou dekoraci nebo fotku, jinak musí dbát na to, aby tam vše zůstalo poměrně staticky stejné. Finančně ji podporují rodiče, ale i sama se snaží podílet na nákladech spojených se studiem pomocí peněz našetřených z letní brigády.

Naděžda jezdí pravidelně každý týden domů k rodině na víkendy. Říká o sobě, že je dost pasivní člověk a neúčastní se v Přibyslavi až na výjimky žádných kulturních, společenských ani sportovních akcí. Má tam ale pár přátel a především přítele, se kterým si zavolají nebo píšou každý den, když je Naděžda na kolejích v Hradci. Stejně tak si často volají s matkou, když je čas tak třeba i každý den. Když

je doma tak pomáhá s péčí o domácnost a zahradu, někdy sama od sebe, často ale více méně z povinnosti. Ne vždy se vrací domů s tím, že by se vyloženě těšila. Jako jeden z důvodů uvádí právě hodně povinností doma a srovnává to s tím, co prožívá na koleji, když říká: „Protože se vrátíš někam a víš, že budeš muset hned něco dělat, že po Tobě budou hned něco vyžadovat a tak to není úplně příjemný, že ty se vrátíš odněkud, kde si uklížeš Ty, protože ostatní tam dělají binec a pak se vrátíš někam, kde musíš zase uklízet, co není Tvoje“. Nemá nikde pocit svého soukromí a svobody. Pojem domov je u ní spojen s pocitem zázemí, bezpečí, lásky a s rodinou. To jsou pro ni nejdůležitější atributy domova. Současné bydlení v Hradci za domov nepovažuje, což vyplývá i z toho, že studuje teprve krátce a z tvrzení: „Jsem na kolejích, kde to není moje a nemůžu si tam dělat, co chci a jsem tam s lidmi, které ani pořádně neznám, tak se tam jako doma fakt necítím“. Na Naděždě je patrné, že na rozdíl třeba od Marka nebo Terezy nelpí tolik na domově u rodičů a jak sama říká, nechce zůstat doma ani v Přibyslavi, obecně tvrdí, že nechce bydlet na malém městě. Z rozhovoru je zřejmé, že si plánuje vytvořit vlastní domov. Sama se k tématu vracení se domů vyjadřuje jasně: „Vrátíš se někam, kde Tě mají rádi, vyslechnou si Tě a podpoří, ale na druhé straně, když si vytvoříme domov někde jinde podle svého obrazu, tak je to zase lepší určitě“. Domov je pro ni důležitý a myslí si, že by se lidé měli do domova rádi vracet.

Ve svém dalším životě plánuje především úspěšně dokončit studium na vysoké škole a věnovat se profesi, kterou studuje. Dokáže si představit i to, že začne učit už po dokončení bakalářského stupně a magisterské studium bude realizovat při zaměstnání. Ráda by bydlela ve větším městě a přemýšlí, že by to mohl být právě Hradec Králové i když je teprve na začátku studia, takže na konkrétní představu je brzo. Co ale ví již nyní zcela jistě je to, že by chtěla mít domov s někým, „kdo mně bude mít rád a já budu mít ráda jeho, kde se budou děti mít dobře“. „Domov je tam, kde je moje rodina, ať je to kdekoliv“, podotýká Naděžda.

Honza, 22 let, pochází z okrajové části města Hradec Králové a podle jeho názoru kvalitu života v této části velmi snížilo postavení azylových domů v této čtvrti před více než deseti lety. Jinak hodnotí tuto čtvrt' pozitivně, je spokojen především s dopravní obslužností a dostupností centra i občanskou vybaveností. Tady bydlel s rodiči a mladším bratrem do doby než si před dvěma roky našel přechodné bydlení. Pochází z úplné rodiny, kterou označuje jako střední třídu.

V nejužší rodině řeší zdravotní problémy a v okruhu širší rodiny pak jisté majetkové spory. Celkově ale vnímá vše ostatní jako dobré a standardní. Studuje obor Archivnictví – historie na FF UHK ve druhém ročníku. Přestože jak sám říká, původně nečekal, že by pro něj tento obor mohl být zajímavý tak je se studiem spokojen. Mezi jeho hlavní zájmy patří především sport, genealogie, filmy a má rád společenský život a setkávání s přáteli.

Město i okolí zná dle vlastních slov velmi dobře, líbí se mu a je tady spokojen což dokládá slovy: „Hradec Králové mi přijde jako velmi vhodné místo pro život“. Oceňuje veškerou vybavenost od zdravotnictví, přes úřady až po školství a poukazuje také na to, že město disponuje promyšleným dopravním řešením. Vnímá to, že zvýšená doprava v posledních letech přetěžuje město, ale současně poukazuje, že by se měla dokončit plánovaná výstavba rychlostních silnic a dálnice, která městu pomůže. Jako velký klad města vidí Honza dostatek zeleně, krásný park a blízkost lesů. Také zmiňuje dvě řeky a okolní cyklostezky. Jako pozitivní také vnímá dostatek sportovišť ve městě i dobrou nabídku kulturních akcí.

Honza bydlí v současnosti v bytě spolu s přítelkyní. Na nájem mu po dobu studia přispívají rodiče, ostatní potřeby se snaží zajistit si sám a finance má z různých brigád, které realizuje v průběhu roku. Toto bydlení není podle jeho představ. Jak uvádí, doma u rodičů si přizpůsobil pokoj podle svého, v přechodném bydlišti tomu však brání nedostatek finančních prostředků. Spolu s přítelkyní mají nějaké představy na vylepšení bytu, avšak jsou to plány, jejichž realizace je závislá na financích.

Za svůj domov stále primárně považuje byt u rodičů. Domov pro něj znamená jistotu a citové vazby. S rodiči udržuje těsný vztah a pravidelně, minimálně jednou týdně je navštěvuje a často si i volají, Honza uvádí, že každý den. Svoje přechodné bydlení i vzhledem ke kratší době, po kterou tam bydlí a nemožnosti upravit si jej podle svých představ nevnímá příliš jako domov a tvrdí: „Místo mého současného života považuji za domov méně, protože je to jen přechodné a nejsme zde dlouho. Za domov považuji místo, kde žijí mí rodiče“. K tomu přispívá i fakt, že Honza plánuje v budoucnu koupit pozemek a postavit si rodinný dům nebo zakoupit starší domek v nějaké vesnici v blízkosti Hradce Králové. Po studiích by chtěl také nalézt dobrou práci a založit rodinu. Na závěr rozhovoru ještě představuje svůj ideál a představu

domova: „Mou představou je postavení novostavby nebo zakoupení starého statku, tento domov by měl zajišťovat bezpečí, pocit jistoty, soudržnosti a osobní svobody“.

Adam, 22 let, se narodil v Nymburku a nejdříve žili s rodiči v Poděbradech, poté se přestěhovali do Svinař, kde bydleli v rodinném domku. Adam uvádí, že jsou velká rodina, říká, že jeho rodiče jsou jen vyučení, ale finančně vždy vycházeli dobře. Jeho velkou zálibou a zájmem je sport, konkrétně fotbal, který také závodně hraje. Studuje v prvním ročníku informatiku na UHK, obor informatika a základy techniky.

Adam bydlí v bytě na Slezském předměstí spolu se svou přítelkyní. V Hradci Králové je spokojen, město se mu líbí, dobře je zná a říká k tomu: „Hradec je podle mě nejhezčí město a nikam jinam bych se nejspíše přestěhovat nechtěl“. Adam si vydělává peněžní prostředky na brigádách a spolu s přítelkyní jsou schopni si zajistit placení bytu a jsou soběstační. Přesto, i když Adam nic nechce tak Adamův otec ještě finančně pomáhá. S bydlením je spokojen a to především proto, že jak říká: „hlavně že tam mám přítelkyni a kamarády vedle sebe“. Často k nim na návštěvu zvou přátele a občas u nich i přespí Adamův bratr nebo nějaký kamarád. Byt plánují časem předělat, mají svoje plány, avšak jako u většiny ostatních respondentů vše bude záviset na finančních prostředcích a bude se realizovat postupně.

Adam žije samostatně, ale snaží se alespoň jednou za dva týdny navštívit rodiče. Když je potřeba nebo čas tak si i zavolají. Jinak Adam žije svůj vlastní život v kruhu přátel, se kterými se scházejí téměř každý víkend. Domov je pro Adama místo, kde žije a podle jeho slov: „to bude všude, kde budu žít a mít tam své nejbližší“. Jako svůj domov považuje současný byt v Hradci Králové, kde žije se svou přítelkyní. Domov, tak jak všichni ostatní respondenti považuje za důležitou část jeho života a je to místo, které mu dává pocit bezpečí a odpočinku. Adam se neváže na původní bydliště s rodiči. „Pro mě je domov prostě místo, kde jsem, kde mám svoji přítelkyni a můžu si tam dělat, co chci“.

Do budoucna by chtěl hodně cestovat a také má „vysněný“ dům, kde by chtěl bydlet. Adam dává velkou váhu přátelům, protože i při popisu toho jak by měl dům vypadat, tak kromě sauny, jezírka na zahradě či popisu dřevěných prvků neopomněl ani na místnost, kde by se mohl stýkat se svými přáteli.

4. VÝSLEDKY

4.1. Hradec jako místo, kde studují a žijí

Pro většinu studentů, kteří se stali respondenty pro výzkumné otázky, je Hradec Králové příjemné místo ke studiu. Hradec Králové je vnímán studenty jako pěkné město se zajímavou architekturou a oceňují spojení města s přírodou díky rozlehlému parku na kraji města i dostatek zeleně. Víceméně bez větších výtek vnímá Hradec Králové jako dobré místo pro studium, případě pro další život osm respondentů. Ale dokážou i kriticky vnímat možné budoucí problémy, ať již s dopravou nebo novou bytovou zástavbou. Jako jediný koho město Hradec Králové příliš neoslovuje, je respondent Marek, který jej porovnává s některými jinými krajskými městy a otevřeně sděluje: „Abych řekl pravdu, tak se mi moc nelíbí (Hradec Králové, pozn.), když ho porovnam s ostatními krajskými městy jako je třeba Liberec, tak třeba Liberec se mi líbí daleko víc, možná bych řekl, že i Pardubice se mi líbí trochu víc než Hradec“. Marek se vyjádřil nejkritičtěji ze všech respondentů. Méně kritická je Aneta, která však současně přiznává, že Hradec ještě dobře nezná a zatím zde nemá ani přátele. Preferuje spíše menší města. Ani pro Naděždu, která studuje teprve první ročník, není Hradec ideální město. Na jedné straně vnímá historickou a architektonickou jedinečnost především centra města, zároveň ale pokazuje na to, že okrajové části města se sídliště se zcela podobají většině ostatních větších či menších měst. Ostatní respondenti mají k Hradci dobrý vztah a jsou rádi, že studují po čas svého studia a bydlí v Hradci Králové. Tereza k tomu říká: „Já jsem tady docela ráda, protože se mi tady líbí, že v Hradci je strašně moc přírody, že člověk může jít v klidu do parku a není zavřený mezi budovami, oproti jiným městům je tady prostě strašně moc toho výběhu, kam se člověk může podívat a trávit tam svůj volný čas“. Právě dostatek zeleně a její zakomponování dodává studentům pocit volnosti a pohody. Tak to popisuje například Ondra, když odpovídá: „Hradec se mi určitě líbí, a to především kvůli tomu, jak je zde zkombinovaná zeleň s městskou zástavbou. Takže to není nikdy daleko do nějakého parku anebo na okraj do lesa“. Přestože více než 70 % respondentů je s městem a životě v něm spokojeno, dokážou vnímat i problémy, kterým se Hradec Králové bude muset věnovat, aby si udržel pověst velmi dobrého města ke studiu nebo životu. Za všechny se nejuvýstižněji vyjádřil respondent Jakub: „Poznal jsem i další města a vesničky a i když mám siný vztah i k jiným, tak bez ohledu, kde skončím, Hradec

bude vždy na prvním místě. Nicméně jsem si všiml, že v poslední době se to tu horší. Jde hlavně o vzrůstající problémy s dopravou, jelikož to tady je přes den a ráno šílené. Mimo to taky, rozšiřuje se tu takové to, že se každé volné místo snaží osadit baráky. Dřív to tady bylo na hodně místech, sídlištích, že se dalo všude najít dost zeleně. Všímám si, že v poslední době tyhle místa, i když jsou často dost malá, jsou za každou cenu zastavována, což, myslím, městu moc neprospěje“. Tyto názory jsou zajímavé a je vidět, že studenti si ve velké většině případů všimají a reagují na to co se ve městě aktuálně děje a kam se vyvíjí. Všichni respondenti, kteří mají pozitivní vztah k městu, také uvádějí ve svých odpovědích, že Hradec Králové poměrně dobře znají. Tato skutečnost je zřejmá především u studentů, kteří se v Hradci pohybují již déle a třeba zde již studovali střední školu, jako například Tereza. Opačným případem pak může být Naděžda, která nyní končí první ročník a navíc není úplně spokojená s bydlením na koleji a na nové bydlení i nové spolubydlící či spolužáky si zatím zvyká. Drtivá většina studentů má v Hradci již své nové přátele, což také přispívá k jejich pozitivnímu pohledu.

Studenti ve většině případů tráví většinu času ve městě a snaží se využívat možnosti Hradce pro zábavu, relax či v mnoha případech na sportovní vyžití. Pravdou však je to, že mnoho volného času, jak uvádí, nemají. Většina z nich se totiž snaží vydělat si vlastní peněžní prostředky, a to v lepším případě na svoje koníčky, ale často jen na svoje nutné potřeby či spolufinancování bydlení. Jako svoje volnočasové aktivity označují sporty jako je plavání, fotbal, běhání nebo třeba jen procházky, ale také posezení s přáteli a třeba Anet se po večerech snaží věnovat józe.

Poměrně silný vliv na vnímání Hradce Králové jako dobrého místa pro svoje studium má podle výsledků a analýzy výzkumných rozhovorů také samotná Univerzita Hradec Králové. Ne, že by všichni studenti byli zcela spokojeni se vším co se ve škole děje nebo s výběrem studijního oboru. Například Sabině se nelíbí, že na oboru Management cestovního ruchu na Fakultě informatiky a managementu je méně cizích jazyků, kvůli kterým se na tento obor přihlásila. Nicméně většina studentů je spokojených a oceňují kromě vlastní náplně samotného studia i atmosféru na škole, kolektiv pedagogů, kolektiv studentů i dostatek různých aktivit. Příkladem takového vyjádření mohou být slova Sabiny: „Já jsem opravdu spokojená a mně se tam líbí, přijde mi, že kolektiv učitelů je tam suprovej, ve třídě mám skvělý kolektiv, takže jsem opravdu spokojená“. Stejně o svém studiu mluví také Jakub: „, Studuji

sociologii, třetí ročník, studuji tady od začátku, takže tři roky. Spokojenost je velká, líbí se mi tady, hlavně co se týče složení pedagogického sboru i ostatních studentů z mého ročníku. Celkově ta vzájemná spolupráce katedry a studentů, akce pořádné sociologickým klubem. Funguje to tady opravdu dobře a to se mi líbí“. Ale i studenti, kteří se hlásili na studium a přesně nevěděli, co to přesně obnáší, nebo brali přihlášku jen jako jakousi pojistku, zjistili, že studium je zajímavé a má jim rozhodně co nabídnout. Takový případ je i Honza: „, Studuji obor Archivnictví – historie na FF UHK, jsem ve třetím ročníku. I když to při přihlašování na VŠ byla moje „záchrana“, se studovaným oborem jsem celkem spokojen. Upřímně, nečekal jsem, že tento obor bude pro mě zajímavý“. No a zajímavý je i případ Kristýny, která začala studovat nejdříve jiný obor, v jiném městě, na jiné škole. Kristýně dosavadní studium nedávalo smysl a přešla do Hradce Králové, kde v této době studuje sociální práce. Tato tematika ji oslovila a dnes jako jedna z mála respondentů přesně ví, čemu by se chtěla po škole věnovat – chce pokračovat v oboru sociální práce, který ji baví a v pomoci lidem našla smysl svého působení v dalším životě.

Město Hradec Králové lze na základě výsledků výzkumu dle respondentů považovat za místo příznivé pro studenty, místo, které poskytuje možnost dobrého studia, s blízkostí přírody i skvělé architektury, ale i místo s dostatkem prostoru pro jejich aktivity.

4.2. Bydlení

Všichni studenti, kteří byli součástí výzkumu, a byly s nimi uskutečněny rozhovory, bydlí při svém studiu v Hradci Králové. Jsou vidět poměrně velké rozdíly při hodnocení a vnímání svého bydlení z pohledu spokojenosti s bydlením a možnostmi si toto bydlení přizpůsobit. Vliv na tuto skutečnost má jednak zkušenost z předchozího života, a velký význam pro pocit spokojenosti má také skutečnost jestli studenti bydlí se svými partnery (přítel, přítelkyně), kamarády nebo jestli se ocitli na pokoji se zcela novými lidmi. Menší vliv má pak fyzická proporcionalita bydlení nebo vybavení bytu, stejně jako lokalita, ve které se byt nachází a možnost trávení volného času. Studenti, kteří třeba již na střední škole bydleli na internátu a jsou zvyklí na těžkosti soužití s jinými studenty, nevnímají takovou změnu a nemusí projít tak složitým procesem adaptace na nové prostředí. Současně jsou již navyklí na

určitou míru samostatnosti a pocit odloučení od svých blízkých u nich není tak silný. Naopak studenti, kteří po dobu předchozího studia na střední škole každý den dojížděli ze školy domů a žili stále ve stejném prostředí u rodičů a mezi svými přáteli, se najednou ocitají ve složité situaci, kdy je pro ně vše nové. Nová škola, nový styl výuky, noví spolužáci a k tomu nový prostor pro bydlení a další noví lidé na koleji nebo privatě. Adaptace je potom složitější a navíc kromě potřeby adaptovat se na nové prostředí přistupuje do života studentů ještě další proces, a to je osamostatnění se. Najednou si musí vše zařídit, nakoupit, uvařit si nebo vyprat prádlo. Důležitou roli v hodnocení bydlení také hraje délka pobytu studentů ve svých přechodných bydlištích. Studenti, kteří studují a bydlí v Hradci Králové delší dobu, jsou ve svém hodnocení shovívavější, naopak studenti, kteří začínají, a je pro ně vše nové, vnímají své bydlení kritičtěji a jsou méně spokojeni. Například Naděžda, která začala studovat první ročník a poprvé bydlí mimo domov, je z bydlení na koleji rozčarovaná. „No tak s těma kolejema spokojená nejsem vesměs a kdybych si mohla vybrat něco jiného, tak si vyberu to něco jiného než ty koleje, nechci tam zůstat“ říká. Vadí jí hluk, žádné soukromí, na pokoji jsou tři. Opačný případ je Tereza, která již při studiu na střední škole bydlela na internátě, má zkušenosti také z bydlení u přítelových rodičů a tak je se svým nynějším ubytováním v Hradci, kde žije s přítelem, spokojená a dokládá to slovy: „jsem asi úplně nejspokojenější, protože člověk je sám sobě svým pánem a řeší věci tak jak chce po svém a nemusí se podřizovat žádným cizím pravidlům“. Stejně tak Vašek má podobné zkušenosti jako Tereza a na otázky spokojenosti s bydlením říká: „jsem spokojený, bydlel jsem na kolejích, než jsem si našel byt“.

Tyto skutečnosti ovlivňují vnímání pocitu z bydlení studentů, a jak vyplývá z výzkumu, jsou mezi nimi často velké rozdíly. Studenti bydlí většinou na bytech a v několika případech se svými současnými partnery. Pouze dva respondenti bydlí v současnosti na kolejích. Studenti, tedy pokud mají možnost, preferují bydlení na privatech. Naprostá většina bydlí s dalšími spolubydlícími, které potkali až po nastěhování do bytu. Se svým bydlením jsou převážně spokojeni. Spokojenost vyjadřují především ti studenti, kteří bydlí se svými současnými partnery. Takoví studenti mají i jasnější představu jak si bydlení upravit podle svých představ, nicméně narážejí na nedostatek financí pro realizaci svých plánů. Velkou roli při hodnocení spokojenosti s bydlením hrají spolubydlící respondenti. Pavlína, která

bydlí v bytě pronajatém od známých a s bydlením je spokojená, se přesto v rozhovoru svěřuje: „akorát bych asi vyměnila tu holku za někoho, s kým budu víc kamarádka, než aby tam byl jenom někdo koho znám, ale zase musím říct, že tam ta holka uklízí a celkově nemá žádný sociální život“. Svou spolubydlící zná a oceňuje, že v bytě je pořádek a klid. Přesto by se její spokojenost zvýšila v případě spolubydlení s opravdovou kamarádkou.

S financováním bydlení po dobu studia pomáhají rodiče, ať již platí celé náklady nebo se studenti snaží svoje studium spolufinancovat z vydělaných peněz z rozličných brigád. Výjimkou mezi nimi je Adam, který bydlí s přítelkyní, a jsou finančně samostatní. Přesto však i jemu otec stále finančně pomáhá. Adam k tomu říká: „Přítelkyně i já vyděláme dostatek na to, abychom byli soběstační finančně. Už půl roku to říkám tátovi, že mi nemusí nic přispívat, ale stále se mi snaží pomáhat“. Menšině studentů platí nájem rodiče, ale převážně jde o kombinaci financí od rodičů a vlastních peněz vydělaných na brigádách. K tomuto tématu se vyjadřuje Honza takto: „S rodiči mám dohodu, že dokud budu studovat, budou mi přispívat menší finanční injekci, kterou ale spolknou nájem, takže na své přežití jsem odkázán sám. Jinak se ale samozřejmě snažím chodit na různé brigády, abych měl dostatek prostředků“. Brigády jsou důležité téma pro zlepšení finanční situace studentů. Samozřejmě brigádní práce časově studenty zatěžuje. Jakub říká: „Dělám v současnosti ve Sportnetu. Peníze nejsou špatné, hlavně v poslední době díky zvedání platů, ale pořád to žere hrozně času a člověku to leze do hlavy, když tam tráví moc času“. Právě čas strávený prací na brigádách uvádějí respondenti jako důvod, proč jim zbývá méně času na své koníčky nebo přátele. Avšak najdou se i studenti, kteří, byť jsou v menšině, nemají moc zájmů v místě svého přechodného bydliště, tak jako Marek: „Přímou tady zájmy moc nemám, se přiznám, občas si zajdu třeba zaplavat nebo zaběhat, ale jinak to spíš jako trávím na tom bytě, různě, takovým poleháváním“. Marek je ale současně respondent, který jezdí často z Hradce zpět do rodiště a Hradec nehodnotí moc pozitivně a je v tomto ohledu v menšině.

Samostatné bydlení v přechodném bydlení učí studenty samostatnému životu a ve většině případů jsou studenti s tímto stavem spíše spokojeni. K tomu, aby si i toto přechodné bydliště upravili více podle svých představ a přizpůsobili zcela svým potřebám, jim chybí především dostatek finančních prostředků. Většina ze studentů si tak během studia přivydělává peněžní prostředky. Jedním z důležitých faktorů

ovlivňujícím jejich vztah k přechodnému bydlišti jsou i spolubydlíci, se kterými sdílí pokoje na bytech nebo kolejích.

4.3. Domov

Respondenti výzkumu, studenti bydlící po dobu svého studia v Hradci Králové, pocházejí z mnoha různých míst po celé České republice, do doby začátku svého studia žili v odlišných sociálních skupinách a vyrůstali v jiném rodinném zázemí. Z analýzy výzkumných rozhovorů je však patrné, že všichni považují domov za něco velmi významného v jejich životě, něco se zásadním významem, něco co ovlivňuje jejich současné životy a také do budoucna si představují jako základní potřebu vybudovat si vlastní domov.

Studenti mnohdy tráví hodně času v Hradci Králové, ale většina z nich má silný citový vztah ke svému původnímu domovu. Zejména studenti, kteří studují v Hradci Králové kratší dobu, jako například Naděžda, která je nyní v prvním ročníku a bydlí na koleji s novými spolubydlíci, nebo Marek, který má v původním bydlišti mnoho aktivit, hraje tam aktivně fotbal a trénuje děti a zajímá se i o činnost místní samosprávy. Takoví studenti jsou více vázáni na své rodiště a nemají, alespoň zatím, bližší vazbu na svůj pobyt při studiu v Hradci Králové. Tito studenti pak jezdí domů pravidelně o víkendech nebo co nejčastěji, jak často jim to studijní povinnosti dovolí. Na druhé straně jsou studenti, kteří třeba již střední školu studovali v Hradci Králové, jako je Tereza anebo Adam, který žije v Hradci na bytě spolu s přítelkyní, a Ti již žijí více vlastním životem. Tereza jezdí domů jen příležitostně a Adam se snaží přijet k rodičům jedenkrát za dva týdny. Tomuto odpovídá i jejich vnímání svého bydliště v Hradci, Tereza i Adam se tady cítí „jako doma“ na rozdíl od Naděždy nebo Marka. Celkově pak větší polovina respondentů jezdí pravidelně na víkendy anebo často k rodičům do svých trvalých bydlišť. Ostatní respondenti uvádějí, že domů jezdí příležitostně nebo občas. Není nikdo, kdo by se domů vracet nechtěl, ale především u studentů, kteří jsou zvyklí na samostatný život, se někdy projeví určitá odtažitost spojená s povinnostmi, které je mohou doma čekat. O tom hovoří Tereza: „tak jeden z důvodů, kdy mě to trošku odrazuje tam jezdit, protože samozřejmě, že s tím, že žiju tady (v Hradci Králové) tak mám své povinnosti u sebe a pak přijedu domů a je to „prosím Tě mohla by jsi vysát, prosím

Tě mohla by jsi vyprat, můžeš dojít s košem“ a takové ty povinnosti, které se pojí s tou domácností“ a dodává: „není to že by mně to obtěžovalo, ale člověk už očekává, že když si to dělá ve své domácnosti a nechce to dělat ještě někde jinde“.

Otázka toho jak často jezdí studenti z přechodného bydliště zpět do rodiště, souvisí úzce i s pocitem jak vnímají studenti svůj dočasný pobyt při studiu v Hradci Králové. Stejná skupina studentů, kteří uvádějí, že jezdí domů pravidelně na víkendy, nebo co nejčastěji pak uvádí, že nepovažují svoje přechodné bydlení za skutečný domov. A to i přes to, že většina těchto respondentů uvedla, že se svým bydlením je spokojená a také se shodují na tom, že město Hradec Králové se jim líbí a cítí se v něm dobře. Tedy větší polovina respondentů nepovažuje své přechodné bydlení za domov tak, jak tento pojem chápou. Svoji roli hraje doba, po kterou zde bydlí a často i pocit „přechodnosti“, toho, že jsou si vědomi dočasnosti tohoto pobytu. Výstižně tuto skupinu respondentů zastupuje Honza, když na toto téma odpovídá: „Místo mého současného života považuji za domov méně, protože je jen přechodné a nejsme zde dlouho. Za domov stále považuji místo, kde žijí moji rodiče, volám si s nimi každý den a minimálně jednou týdně je navštěvuji“. Také on je se svým přechodným bydlením dle svých slov velmi spokojen a bydlí spolu se svou přítelkyní. Jeho slova potvrzuje Marek, který na otázku týkající se pocitu z bytu kde přechodně bydlí, odpovídá: „Ne, není to tady pro mě domov, pro mě je domov pouze tam, odkud pocházím a kde mám svoje rodiče“. Silné vazby na rodinu i svoje rodiště u této skupiny respondentů potvrzuje i Ondra: „Řekl bych, že s rodinou jsem velmi často v kontaktu. Určitě mně plně podporují, a pokud je o něco požádám tak většinou to není problém. Ale ono je to oboustranné“. Ondra je i jedním z nemnoha respondentů, kteří uvažují o tom, že by se po škole vrátili domů a spojili se svým rodištěm další budoucnost, i když připouštějí, že tyto úvahy jsou nyní předčasné. „To je ještě docela daleko, ale rád bych. Je to místo, které mám rád“ říká Ondra.

Menší skupina respondentů, necelých 40 % jsou studenti, kteří svůj pobyt a bydlení v Hradci Králové jako svůj druhý nebo „jiný“ domov chápou. Jsou to Ti studenti, kteří studují v Hradci již delší dobu od střední školy, jsou spíše spokojeni s bydlením a se spolubydlícími dobře vycházejí. Jasně se vyjadřuje Pavlína, která říká, že ve svém rodném městě v Dobrušce již nemá mnoho kontaktů a v pronajatém bytě bydlí od osmnácti let: „S většinou lidí jsem se přestala bavit, protože už je to dlouhá doba, co jsme tam spolu byli a taky většina lidí se kterými se stále bavím, se

pohybují tady v okolí Hradce. Postupně se přesunuli sem, takže se scházíme spíše tady, a když se sejdem v Dobrušce, tak je to třeba jenom na Vánoce nebo tak“. Pavlína je hodně samostatná a k rodnému městu nemá silnou vazbu, přestože tam má vlastní byt. „Mám v Dobrušce byt koupený, to mi vlastně darovali rodiče, ale s tím že jsem se rozhodla, že v něm být nechci a takže ho pronajímám momentálně a myslím, že to tak i nadále zůstane. Asi mně do Dobrušky nic netáhne a chtěla bych zůstat minimálně v Hradci nebo někde v cizině“. V této skupině jsou studenti, zvyklí na samostatný život, studenti bydlící s partnery a studenti, jako je i Jakub, kteří mají zkušenost i s pobytem v zahraničí a nejsou tolik fixováni na rodinu. „Tak nevím, jestli mám nějak extra silné vazby na rodinu. Vztahy máme dobré, ale nevidím to jako něco, co by mělo jakkoliv ovlivnit kde budu žít“. A hned dodává, že pomoc i podporu rodiny při studiu má, ale nejsou v kontaktu příliš často. Analýza rozhovorů ukazuje, že pro širší vnímání dočasného pobytu jako „druhého“ domova může mít vliv úspěšně absolvovaný proces osamostatnění se a také dobrá adaptace na nové prostředí, která ale souvisí nejen s osobními vlastnostmi konkrétního studenta, ale i s časem a podmínkami na novém bydlišti. Ještě jednou se k tomu výstižně vyjadřuje Pavlína: „Protože já už momentálně začínám pociťovat, že pro mě doma je spíše tady v Hradci v mém bytě a už se kolikrát u rodičů necítím být tak jako u sebe“, dodává však, že u rodičů je dobře, že „to je takový to co si člověk nevybírám a musím s tím umět nějak pracovat a vždycky vím, že mi se vším pomůžou“. Někteří respondenti se cítí doma jak v původním bydlišti u rodičů, tak ve svém novém bydlení v Hradci Králové. Důležitou roli, jak vyplývá z výzkumných rozhovorů, hrají lidé, kteří obývají společné prostory bydlení a vztahy mezi nimi. Příkladem je Tereza, která považuje za domov nyní již byt v Hradci, především díky tomu že tam žije s přítelem a vytvořili si tam svoji atmosféru domova, ale současně se stále cítí doma i v Čáslavi, sama o sobě tvrdí, že je v tomto ohledu ještě „rozpolcená“.

Přes všechny rozdíly ve vnímání svého pobytu na studiích v Hradci Králové se všichni respondenti shodují na tom, že domov je důležitý. První slova, kterými respondenti definovali svoje pocity, které se jim vybaví u pojmu domov, byly bezpečí, jistota, zázemí, klid, pohoda, opora, atmosféra, záchytný bod, ale také láska, citová vazba, rodina či rodiče, anebo „místo kde mohu být sám sebou“. Z analýzy jednoznačně vyplývá, že pojem domov není u studentů spojen primárně s materiálními hodnotami nebo s konkrétní nemovitostí. „Pro mě domov asi není

úplně místo, nepředstavuji si pod tím místo, ale představím si pod tím ten pocit, že doma jsem prostě tam, kde se cítím dobře“ říká Tereza a pokračuje: „Určitě pro mě domov znamená hodně, protože v tom cítím takové to zázemí, takovou tu jistotu, můžu se prostě uvolnit a být sama sebou“. Co ale je velmi podstatné pro vnímání pojmu domov, tak jsou lidé, kteří jej tvoří. A může to být původní rodina, rodiče a sourozenci, babička s dědem, anebo přítel, nová rodina a přátelé. „Rodina je pro mě jednou z nejdůležitějších věcí, a čím jsem starší, tím si to začínám víc uvědomovat“ říká Pavlína, přestože se cítí doma už víc na bytě v Hradci Králové. Velice expresivně se vyjadřuje Ondra, když říká „můj domov je tam, kde je mé srdce“. A sděluje i svůj názor na důležitost domova a proč je pro něj domov důležitý: „Tím, že mi poskytuje oporu v nejistých časech a poskytuje mi zázemí. Domov je podle mě důležitý pro každého, ať si to přiznáme nebo ne, určitě každého z nás ovlivňuje“. Studenti také uvádějí, že domov je třeba si umět vytvořit a starat se o něj. Nemyslí si, že by měl zůstat jejich domov jen tam, kde mají rodiče, ale že je možno si vybudovat svůj vlastní domov. „Já osobně si myslím, že „doma“ je kdekoliv, kde si domov uděláme. Takže v tomhle pohledu ano, nicméně ne směřem k místu, kde mám domov teď“, odpovídá Jakub na otázku, jestli souhlasí se rčením „všude dobře, doma nejlépe“. Souhlasí tedy s tímto rčením, ale neváže domov k místu svého rodiště. Stejně tak Tereza, která má ráda jak byt ve kterém nyní bydlí tak svůj rodný domov, přemýšlí o tom, že by se člověk neměl vázat na rodičovský domov, ale měl by si najít vlastní domov ve kterém bude šťastný. To že domov tvoří především lidé, kteří jej konstruují, jasně vyplývá i ze slov Jakuba: „Domov je podle mě místo, kde se člověk cítí dobře, kde se cítí být přijatý. Nejpodstatnější jsou podle mě vztahy s lidmi. Pokud je člověk mezi lidmi, se kterými se cítí dobře, pak může být doma. Pěkný barák se dá najít všude, ale člověk získá vazbu k místu nejvíce skrze právě ty vazby na lidi, kteří to místo sdílí s ním, ať už přímo ten dům nebo okolí“.

Respondenti výzkumu a analýza jejich odpovědí ukazují, že studenti mají silné vazby na své rodiny a dobré vztahy mezi rodinnými příslušníky. Za svůj domov většinou považují původní bydliště a rodinu a třetina respondentů vnímá svoje dočasné bydliště také jako jakýsi svůj druhý domov. Velkou důležitost pro pocit domova přikládají respondenti lidem, kteří takový domov jsou schopni vytvořit a nezáleží už tolik na místě, kde takový domov bude. Naprostá většina respondentů si chce vytvořit vlastní domov nezávisle na rodičích a rodném bydlišti.

4.4. Životní plány

Studenti, kteří se stali respondenty mého výzkumu, jsou na začátku své důležité životní cesty. Mají za sebou sice již absolvovanou střední školu, ale opravdová změna jim nastala až v momentě, kdy začali studovat školu vysokou a začali bydlet mimo svoje původní bydliště. Museli se naučit žít samostatně, postarat se o všechny svoje potřeby v době, kdy jsou na přechodném bydlišti, postarat se o úklid a údržbu pokoje na bytě nebo kolejích, kde přechodně žijí. Současně musí procházet procesem adaptace na nové prostředí, naučit se přijímat kompromisní řešení se svými spolubydlícími a také se přizpůsobit novému systému ve škole. Mají tedy po většinu času dost starostí s každodenním životem, studiem a v mnoha případech i prací na brigádách aby si vylepšili svoji současnou finanční situaci.

Respondenti nemají v naprosté většině konkrétní představy nebo plány co chtějí v dalším životě dělat. Shodují se především v jedné věci, a to že chtějí dostudovat. Většina z nich chce pokračovat v navazujícím magisterském studiu. Ale ani v tomto ohledu si ještě nejsou všichni jistí. Například Pavlína, která chce řešit budoucnost společně s přítelem z Německa, přiznává, že jsou to spíše její rodiče, kteří by chtěli, aby pokračovala. „No asi spíš moji rodiče chtějí než já, ale samozřejmě chápu, že bych asi měla, ale otázka je, jestli půjdu nebo ne, nevím a kam taky nevím, jestli bych chtěla zůstat v Čechách nebo v cizině“ říká k tomu Pavlína. Také Sabina si není jistá, zda chce pokračovat v navazujícím magisterském studiu a to proto, že přemýšlí o tom, že by šla po dokončení bakalářského studia pracovat. Chtěla by pracovat v oboru, který studuje a práce by jí dle jejího vyjádření bavila. A třeba Aneta svoje současné studium i případné navazující bere teprve jako cestu, během níž najde něco, co by jí bavilo a čemu by se věnovala. Poněkud krkolomně to komentuje slovy: „Tak to přesně právě nevím, já mám ke studiu takový přístup, že doufám, že během něho, nějakým způsobem se nasměruji a najdu nějakou tu cestu, co by mě mohla bavit, proto jdu vlastně studovat ještě“ a hned pokračuje: „Zatím je to pro mě jeden velký otazník, tak doufám, že to zjistím právě v průběhu toho studia a ještě tedy nevím, co bych chtěla dělat“. Skutečnost, že studenti nemají jasné své životní plány, vyplývající z analýzy rozhovorů, dokládá i vyjádření Vaška: „No tak ještě nevím, nad tím jsem ani nepřemýšlel. Zatím jsem v prváku na bakalářovi a potom asi bud chtít pokračovat dál, pokud si to nějak nerozmyslím nebo jestli mně to nepřestane bavit, takže jsem nad tím ještě nepřemýšlel no fakt nevím“.

Stejně tak respondenti ve většině případů nemají konkrétní představu o svém budoucím povolání. Většinou uvádí, že by chtěli najít perspektivní zaměstnání, dobře finančně ohodnocené, které by je nejlépe i bavilo. Ale nejsou většinově vyhranění, co by to mělo být. Trochu jasnější představu má Vašek, který uvažuje o práci ve státní správě: „Pokud to vůbec dodělám teď, tak bych zkusil asi státní služby, asi policie, to by mně bavilo“. Jasno má Marek a Naděžda, kteří oba chtějí dělat učitelskou práci. Další, kdo má přesnější vizi a ví, co by chtěl dělat a také proč, je Sabina, která se svěřuje: „No určitě ta sociální práce, ten obor co dělám, dost mně baví a chytl mně a myslím si, že bych chtěla pomáhat lidem tím způsobem, jakým se to tam učíme ve škole, vidím na praxích nebo na exkurzích a hodně mně to baví, takže nějak v tom bych chtěla pracovat, třeba v nějaké organizaci neziskové a tak“.

Většina respondentů uvádí, že po ukončení studia by chtěla žít samostatně, případně si založit vlastní rodinu. Ani v této otázce nemají ještě zcela konkrétní plány. Spíše převládají odpovědi typu „malý domek se zahradou“, „blízko přírody“, „na menším městě“, ale někteří respondenti připouštějí i možnost zůstat v Hradci Králové nebo v nějaké vesnici poblíž. Většinou ale uvažují v intencích České republiky. Dva respondenti uvažují o své možné budoucnosti v zahraničí. Je to Pavlína, jejíž přítel je Němec studující v Nizozemsku, a pak ještě Jakub, kterého v tomto smyslu výrazně ovlivnil jeho studijní pobyt v rámci programu Erasmus. „Němčtě za tu dobu, co jsem strávil na Erasmu a poznal spoustu místních a vůbec místní město si troufnu říct, že Záhřeb je mým druhým domovem“. A pokračuje dále: „Nechci dělat v tomhle předčasné soudy, jelikož to se může kdykoliv změnit. Klidně to může být v Hradci, někde jinde v České republice, dovedu si dobře představit i život v Záhřebu. Všechno je dnes ale hlavně o penězích. Nejsem člověk, co by potřeboval mít miliony, i když peníze nikdy nejsou na škodu. Nejpodstatnější bude asi, kde najdu dobrou práci. Podle toho si zařídím bydlení a vše ostatní“. Jakub tak je příkladem toho, co také ukázal výzkum, a to že důležitou roli v budoucnosti studentů bude hrát práce, kterou se jim podaří sehnat po ukončení studia.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit, kde studenti během studia bydlí a jak toto bydlení vnímají. Zda se cítí spokojeni při svém studiu v prostředí města, zda vnímají přechodné bydlení v Hradci Králové jako svůj „druhý domov“ a jestli se tam skutečně cítí jako doma. Také jsem se zabývala tím, jak často se vracejí respondenti domů ke svým rodičům. Jestli se tam vracejí pouze sporadicky nebo je jejich návrat domů pravidelný. Tedy zda se mění jejich pohled na původní domov a jak jej nyní vnímají, zda a jak silné vazby na tento „rodičovský“ domov mají a také, jestli již mají konkrétní představu o svém budoucím životě a domově po dokončení studia.

Pojem domova je poměrně složitá problematika, jelikož se dá chápat mnoha způsoby. Domov může znamenat cokoli, pro každého člověka znamená domov něco jiného. Proto jsem se rozhodla zkoumat toto téma převážně intimněji, což znamená, že jsem se zaměřila na to, co je studentům nejmilejší na domově a s čím si domov spojují. Co pro ně tento pojem znamená, jestli v současné moderní době vnímají pojem domova jako důležitý životní faktor a jaký domov si pro sebe představují.

I když se může zdát, že dnešní doba je hodně urychlená a lidé se neustále za něčím honí, že nemají čas si svůj domov uspořádat tak, jak by chtěli a spíše peníze investují do cestování a mladí lidé chvátají od svých rodičů do vlastního bydlení, protože si připadají, že už jsou příliš staří na to, aby je někdo stále živil, nebo si možná připadají špatně, že stále bydlí s rodiči, že ostatní už dávno bydlí ve vlastním, tak i přesto většina mých respondentů si domov spojuje právě s rodiči a s citovou vazbou jak na ně, tak na domov. Možná si myslíme, že takové citové vazby na rodiče mají převážně dívky. Můj výzkum však říká i něco jiného. Jsou to i muži, kteří si spojují domov právě s rodiči a za nic jiného by tu spojitost nevyměnili. Na druhé straně je ale i hodně mladých lidí, kteří zůstávají déle bydlet u rodičů, využívají ekonomické situace a domácího komfortu k pohodlnému životu, cestování a svým koníčkům.

Z výsledků výzkumu vyplývá, že studenti mají domov spojený především s emocionální stránkou života a domov pro ně dříve, nyní i v budoucnu znamenají především lidé, kteří jej tvoří. S domovem, a to jak původním tak i budoucím, mají spojeny kromě konkrétních lidí také pocity bezpečí, jistoty, klidu, zázemí a pocitu

„být sám sebou“. Nikdo z respondentů nespuzuje pocit domova primárně s domem nebo materiální stránkou věci.

Všichni respondenti mají dobré vztahy s rodinou, a i když se většina z nich po studiích vrátit k rodičům nechce a spíše se chce postavit na vlastní nohy, začít si budovat vlastní bydlení a hodně cestovat, tak se jistě vždy budou rádi vracet domů, kde mají onen domov, ve kterém vyrůstali a mají tam své rodiče, byť na krátkou návštěvu nebo na delší pobyt u rodičů. Respondenti pocházejí z rozličných typů rodinného prostředí a jsou různě ekonomicky situovaní. Někteří jsou z rozvedených rodin, někteří jsou na tom finančně dobře, ale mnozí si přivydělávají na studia na brigádách.

Pro většinu respondentů nepředstavuje jejich přechodné bydlení domov tak, jak jej vnímají. Chápu jej především jako skutečně dočasné „přístřeší“. Ti respondenti, kteří toto přechodné bydlení jako svým způsobem druhý domov vnímají, bydlí většinou v bytě se svým partnerem, nebo bydlí v bytě delší dobu jako například Pavlína. Odpovídají tomu výsledky výzkumu, kdy domov je respondenty spojován právě s blízkými lidmi, kteří jej pak tvoří. Tedy, i když jsou respondenti v podstatě spokojeni s ubytováním, líbí se jim město a pobyt v něm, jako i studium, tak pocit domova zde má jen menšina z nich.

Z výzkumu je patrné i to, že mnoho mladých lidí se chce stěhovat do většího města za větším ziskem. Větší město nabízí mnoho pracovních nabídek, navíc ve velkém městě máme na výběr v široké škále obchody s potřebným zbožím. Ale určitá negativní stránka je tady také. Ve velkém městě je málo přírody a je tu spíše velký ruch. I někteří z mých respondentů uvedli, že chtějí žít spíše někde blízko přírody, kde je klid. Ve svých budoucích plánech nemají respondenti ještě zcela konkrétní plány. Spíše se jedná o představy ideálního domova a většina by ráda bydlela v domku se zahradou a především si budoucí domov spojují s partnery, svojí rodinou a přáteli. Naprostá většina respondentů ale uvádí, že hodně bude záležet na tom, kde se jim podaří najít vhodné zaměstnání a podle toho se mohou jejich představy modifikovat.

Výsledky mého výzkumu ukazují, že přes všechny změny ve společnosti, přes obrovský vývoj technologií a moderní pohled na svět, domov zůstává důležitým opěrným bodem v životě člověka, bodem, který je základnou pro jeho další rozvoj a

pojem domov je úzce spjat s emocionální stránkou našeho bytí. Ukazuje se, že materiální hodnoty nestačí pokrýt tento pojem a že domov tvoří především lidé, kteří v něm žijí.

Vazba na rodičovský domov ukazuje na velký význam důvěrných a emociálních vztahů, které vytváří rodina. Jsou si však mladí lidé vědomi, že takovýto vztah je zapotřebí vytvářet právě v nových partnerských či manželských vztazích, ke kterým je zapotřebí disponovat ochotou osamostatnit se, zájmem začít sdílet život s druhým a vytvářet nový společný domov? Jak ukazuje příklad páru Terezy s přítelem Michalem, někteří již takovou cestu volí. Bylo by pak asi důležité sledovat jejich trajektorie a pokusy o nový domov i po několika letech.

Neméně závažným problémem se ukazuje, že přes důraz kladený respondenty spíše na emotivně sociální, kulturní aspekt domova je přeci jen důležitá také materiální, fyzická a prostorová stránka domova, kterou tvoří bydlení, k němuž se pojí určité potřeby a očekávání. Jak chtějí řešit mladí lidé získání tohoto zázemí pro svůj domov? Čím jsou při tom limitováni? Z empirického šetření se jeví zajímavým přístup respondentky Terezy, která se vyjádřila v tom smyslu, že se cítí být doma jak u rodičů, tak i v současném bydlení s přítelem v Hradci Králové a do budoucna by si představovala zůstat spíše v Hradci a najít si zde práci, ale je smířená s tím, že osud může rozhodnout jinak a ona bude třeba nakonec nucena bydlet někde jinde. Takže Tereza otázku bydlení nechává na osudu, co jí život nabídne do budoucna. Bylo by v této souvislosti účelné zjistit, jakou úlohu ve vytváření domova hraje dostupnost bydlení a na čem je u koho volba bydlení a jeho forem závislá. Můžeme se také ptát, zda a jak oba zmíněné aspekty, tj. život s druhou osobou a dostupnost či volba bydlení, spolu souvisí. A hledat také odpovědi na otázku, co zejména vede mladé lidi k volbě tzv. mamahotelů a života samostatně žijících a bydlících.

POUŽITÁ LITERATURA

Monografie

Katrňák, Tomáš, Zdeňka Lechnerová, Petr Pakosta, Petr Fučík. 2010. *Na prahu dospělosti*. Praha: nakladatelství Dokořán, s. r. o. (Kapitola 4.2 Odchod od rodičů)

Keller, Jan. 2013. *Posvícení bezdomovců. Úvod do sociologie domova*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Články v časopisech

Duffková, Jana. 2008. „Domov z pohledu sociologie.“ *Stavba 15 (3)*: 16-19.

Gibas, Petr. 2017. "Domov jako konceptuální rámec, téma i výzkumný terén: vývoj i současná podoba studií domova". *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 53 (2): 271-268.

Ortová, Jitka. 1997. „Město jako domov.“ *Planeta 5 (2)*: 32-34.

Internetové zdroje (Elektronické zdroje)

Čadilová, Olga. 2009. „*Sociální adaptace a její poruchy*.“ Střední zdravotnická a Vyšší odborná škola zdravotnická Mladá Boleslav [online]. [cit. 21. 2. 2015]. Dostupné z: http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/SOCI%C3%81LN%C3%8D_A_DAPTACE.pdf.

Bakalářské a diplomové práce

Bárta, Ondřej. 2011. *Syndrom Erasmus*. Brno: Filozofická fakulta, Masarykova univerzita, 74 stran. Diplomová práce.

Hrabalová, Eva. 2012. *Schopnost adaptace českých studentů na odlišnou kulturu při dlouhodobém pobytu v zahraničí*. Zlín: Fakulta humanitních studií, Univerzita

Tomáše Bati ve Zlíně, 67 stran. Bakalářská práce.

Přílohy

Příloha: Scénář rozhovoru

Tabulka s kódy

Příloha: Okódovaný přepis rozhovoru

SCÉNÁŘ ROZHOVORU

Téma 1: Charakteristika respondenta

- Rodinné zázemí (z jaké rodiny, jaké jsou finanční poměry, jak vychází s rodinnými příslušníky...)
- Obec, ve které žil/je (jak dlouho, s kým všim, jak je obec od Hradce daleko)
- Co studuješ (obor, stupeň)? Jak dlouho zde studuješ? Jak jsi spokojený/á se studiem?
- Kolik je Ti let? Jaké máš zájmy, koníčky?

Téma 2: Hradec Králové jako místo, kde studuji a žiji

- Jak dlouho žiješ v Hradci? Trávíš zde během semestru většinu svého času?
- Jak trávíš čas v Hradci kromě studia? Co tu obvykle děláš? (zájmy, záliby, pracovní
- Aktivita, nové kontakty s lidmi, lásky, kamarádi...)
- Znáš dobře město nebo jeho okolí?
- Jak se Ti líbí Hradec Králové? Proč?

Téma 3: Bydlení

- Kde, s kým tady bydlíš? – spokojenost, předchozí zkušenosti nebo další plány;
- Co v místě svého bydlení děláš? (zda odpočinek, návštěvy, oslavy, úklid, vaření...).
- Žiješ ze zásob, peněz z domova? Nebo se stáváš už soběstačný? V čem ano, v čem ne?

- Přivyděláváš si?
- Co všechno zvládáš bez pomoci rodiny?
- Mohl/a jsi své bydlení uzpůsobit svým potřebám? Jak, jakým?
- Jak si představuješ v současné situaci bydlení podle svých představ? Něco tomu brání?

Téma 4: Domov

- Vazby na rodinu a obec (pomoc, podpora, jak často jsou v kontaktu, jak často jezdí domů)
- Jaké tam má další kontakty doma: rodina, kamarádi, známí... a aktivity doma: volnočasové aktivity, organizovaná aktivita v nějakém spolku.
- Máš doma nějaké povinnosti?
- Chceš se i po studiích vrátit domů a žít tam?
- Myslíš si, že „Všude dobře, doma nejlépe“?
- Co je pro Tebe domov? Co pro Tebe znamená?
- Považuješ za domov také místo Tvého současného života? Město nebo jeho širší okolí,
- Místo, kde bydlíš?
- Jak si vysvětluješ, že pro Tebe dnešní stávající pobyt v Hradci je/není domovem? Čím to je?
- Je pro Tebe domov důležitý? Čím?
- Kde je tedy Tvůj domov?

Téma 5: Životní plány

- Plány po studiích
- Kde bys chtěl/a mít svůj budoucí domov. Jaká je Tvoje představa o svém budoucím domově? Na čem bude záležet naplnění Tvé představy?

TABULKA S KÓDY

●	Žena	4	
●	Muž	3	
●	Životní plány	13	
●	Domov	27	
●	Bydlení	26	
●	Hradec Králové jako místo, kde studuji a žiji	16	
●	Charakteristika respondenta	30	

Žena

Rozhovor č.1, respondent: Tereza Kosíková

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15

Já: Takže, ahoj, prvně než začneme Náš rozhovor, tak se Tě zeptám, jestli souhlasíš s tím, že si budu tento náš rozhovor nahrávat?

R: ano, souhlasím

Já: dobře... eem, mohla by si mi na úvod našeho rozhovoru říct, odkud pocházíš eem a jak se stalo, že nyní studuješ v Hradci Králové?

..Charakteristika respondent:

R: eem, tak já pocházím z Čáslavi a došlo na to tak, že jsem se sem přihlásila na střední školu, kterou jsem po čtyřech letech dodělala a rozhodla jsem se, že chci v Hradci zůstat, proto jsem nastoupila sem na Univerzitu Hradec králové...

Já? Ehm dobře, tak jestli bys mi řekla něco o svém rodinném zázemí ..

Bydlení

..Charakteristika responde

R: emm, tak pocházím z úplné rodiny, naši jsou stále spolu, nejsou rozvedení ...aa myslím si, že spolu jakože vycházíme všichni dobře..ted' teda žiju v Hradci, takže s vidáme jenom eem třeba víkendy nebo výjimečně.....aaa myslím si že jinak je všechno v pohodě

Já: a co třeba nějaké finanční poměry..

..Charakteristika respondent:

R: tak nemůžu říct, že jsme úplně milionáři (smích), ale nejsme taky třeba sociální případi, takže já si myslím, že jsme taková krásná střední třída (smích)

Já: a když se zeptáme na tu obec, tak vlastně jak dlouho tam žiješ, s kým a jak to máš vlastně daleko do Hradce?

..Charakteristika respondent:

Bydlení

R: tak ehm, žiju teda v Čáslavi ehm je to asi pětasedesát až sedmdesát kilometrů do Hradce a ehmm žiju tam teda stále s rodičema nebo když se za nima vracím tak ...tak se vracím za nima ano to jsem řekla blbě, ale ted' teda už rok žiju tady v Hradci s přítelem..

Já: ehm, a když jsme u toho Hradce Králové, tak co tady vlastně teda studuješ?

..Charakteristika respondent:

R: tak já tady teda jak jsem říkala studju na univerzitě Hradec Králové, obor sociologie, studuju už třetím rokem, takže za chvíli státnice a bakalářky...

Já: jsi spokojená se svým studiem na Univerzitě Hradec Králové?

..Charakteristika respondent:

R: aaa, se studiem jako takovým spokojená jsem eeeehm jestli jsem spokojená s tím jak jsem si tenhle obor vybrala, tak to asi nedokážu úplně jako říct, protože když jsem sem šla, tak jsem vůbec nevěděla do čeho jdu, takže jsem možná očekávala něco jinýho, každopádně kdybych nebyla úplně spokojená, tak tady asi nestuduju, ale jelikož už

		16	budu mít za chvíli hotovo, tak vlastně asi jsem spokojená
		16	Já: ehm, tak taky se tě zeptám kolik je ti let?
..Charakteristika respondent:	[17	R: tak je mi dvacetjedna..
		18	Já: a máš nějaké zájmy nebo končky?
..Charakteristika respondent:	[19	R: tak ...příležitostně zimní sporty, v létě jezdím na motorce..ráda se vidám celoročně se svými přáteli ...eehm v létě se nebráním nějakému výletu nebo dovolený..
		20	Já: Ehm dobře...tak, jak dlouho tedy tady žiješ v Hradci Králové?
Hradec Králové jako místo	[21	R: ehm, když to budu brát, když jsme tady studovala, tak to by bylo sedm let, ale trvale tady s přítelem žijeme rok a půl.
Bydlení]		
Hradec Králové jako místo, ki	[22	Já: takže vlastně většinu semestru trávíš tady v Hradci Králové..?
		23	R: ano ano...
		24	Já: a jak tedy tady v Hradci Králové trávíš svůj čas, kromě studia?
Hradec Králové jako místo, ki	[25	R: tak ehm před ehm rokem a něco jsem nastoupila tady do práce, takže teď svůj volný čas strávím hlavně v práci a jinak zatím to bylo volný čas s kamarády nebo právě s přítelem.
		26	Já: a máš tady třeba i nějaký kontakty..tady v Hradci Králové?
Hradec Králové jako místo, ki	[27	R: určitě, díky tomu, že přítel pochází z Hradce, tak jsem získala plno nových přátel z jeho strany... plus spolužáky, který jsem poznala jak na střední, tak na vysoký škole
		28	Já: ehm a znáš Hradec Králové jako město a jeho okolí dobře?
Hradec Králové jako místo, ki	[29	R: no, nemůžu říct dobře.. okolí asi úplně jako ne, protože kolikrát jako eeem se musím podívat taky do mapy, kde co najdu, ale myslím si, že město jako takový, tak už jsem se s ním z žila, to znamená, že ehm dokážu dojet autem nebo autobuse, vím kde co přibližně najít, samozřejmě jelikož tady žiju teprve sedmým rokem, tak ehm a nejsem rozenej hradečák, tak asi nedokážu úplně říct kde co kde kdy bylo, protože to tam už třeba není a to..ale jinak si myslím, že už jsem si docel zvykla na toto místo
		30	Já: a líbí se ti v Hradci Králové?
Hradec Králové jako místo, ki	[31	R: jo já jsem tady docela jako ráda, protože se mi tady líbí, že ehm v Hradci je strašně moc jako přírody, prostě že s člověk může v klidu jít do prku eem není zavřenej mezi budovama oproti jiným městům je tady prostě strašně moc toho výběhu, kam se člověk může podívat a trávit tam svůj volný čas..

Bydlení	32	Já: ty jsi mi říkala, že bydlíš teda s přítelem, takže jsi spokojená a máš třeba i nějaké předchozí zkušenosti, že jsi třeba žila před tím někde jinde nebo..
Bydlení	33	R: tak eehh na střední jsme žila na intru, takže tam jsem dojížděla od pondělí do pátku, s tím, že na víkendy jsem jezdila domů, pak jsme žili ehm skoro dva roky u přítelových rodičů s tím, že před rokem jsme se tady nastěhovali do vlastního, kde jsem asi úplně nejspokojenější, protože člověk je sám sobě svým pánem a řeší si věci tak jak chce po svým a nemusí se podřizovat žádným cizím pravidlům ..
Bydlení Hradec Králové jako mí ..Charakteristika respon	34	Já: Ehm, dobře a co teda v místě jako v místě svého bydlení děláš? Jako myslíš tím například, jestli tam třeba i relaxuješ, jestli si uklízíš, zda tam pořádáš třeba rodinné oslavy ..
Bydlení	35	R: aaa jo, tak jako jsem celkem pedant na úklid, takže (smích) to je asi padesát procent mého volného času doma, že uklízím, no samozřejmě k nám chodí na návštěvu přátelé nebo rodinný příslušníci co se týče přítelovy strany ... ale jinak ehm moc času doma nepobudeme, protože chodím do té práce nebo na víkend jedeme se někam podívat nebo právě si jdeme sednout s jinými přáteli večer navečer, prostě na víno nebo tak..takže ..
Bydlení	36	Já: no, pojmem bydlení se taky poji i finanční ehm nějaká strana, takže jsi říkala, že tady máš nějakou práci, takže nežiješ úplně nějak ze zásob c máš z domu
Bydlení	37	R: tak jelikož to mám jako brigádu, tak samozřejmě bych to asi úplně sama celý neutáhla, takže na finanční podpoře se podílí jak moji rodiče částečně, tak s domácností přispívá aji přítel, tak je to takový půl na půl ... s tím, že on obstarává nájem a veškerý věci okolo a já stravu a hygienu a tady ty věci ...
Bydlení ..Charakteristika responde	38	Já: takže se cítíš spíš soběstačná nebo..?
Bydlení	39	R: tak samozřejmě, kdybych se dokázala úplně osamostatnit aby mě rodiče nemuseli nějakou poměrnou částkou přispívat na bydlení byla bych radši ale skloubit školu a práci tak, abych vydělávala a abych zvládala tady ten hradeckej jako život financovat sama, tak bych byla jako radši no
Bydlení	40	Já: ehm a vlastně byt, ve kterém bydlíš, tak měla jsi nějakou možnost si ho sama upravit podle svých představ? A jak?
Bydlení	41	R: tak ehm, jelikož je to byt po přítelově babičce, tak jsme tam měli nějaké možnosti na rekonstrukci, samozřejmě to není úplná rekonstrukce, protože jsme úplně neměli ty finanční prostředky na to, abychom si to tam upravili od začátku podle svého, ale do budoucna máme v plánu tam předělat nový jádro a přizpůsobit si to tam k bydlení

Bydlení		k pohledu svému no
	42	Já: a jak si představuješ v současné situaci bydlení podle svých představ?
	43	R: ehm, nevím úplně co si představit pod touhle otázkou ...
	44	Já: jestli si jakoby i spokojená s tím, jak to tam vpadá třeba a tak...
Bydlení Domov	45	R: jo takhle.. tak právě stoprocentně spokojená nejsem, každý má nějaký vysněný byt a jak by to tam mělo vypadat a chtěl by si koupit všechno jako podle svého, ale tím že já jsem student a přítel donedávna ještě nevydělal úplně nějak horentní sumy, tak jsme si nemohli dovolit to co bychom si přáli, tak asi nejsem úplně stoprocentně spokojená, samozřejmě kdbych byla nespokojená, tak tam asi nebydlím .. tak je to takový na šedesát procent
Bydlení	46	Já: takže co tomu brání, že nejsi úplně spokojená ...
Bydlení Domov	47	R: asi finanční prostředky
..Charakteristika respon	48	Já: Ehm, dobře a jaké máš vazby na svou rodinu a na obec, ve které jsi vyrůstala?
Domov	49	R: eem, tak dyž pomínu, že tam stále bydlí rodiče, tak tam mám plno svým kamarádů, kteří tam stále žijí a vlastně je to ve mně takový rozpolcený, strašně ráda bych žila v Čáslavi, ale zároveň strašně ráda chci žít v Hradci, tak mám jako dobrý vztah k tomu městu a zároveň prostě tam ale žít nechci, protože nechci být ten typ, kdy se člověk narodí v Čáslavi a žije tam celá život v Čáslavi, takže jsem zase ráda, že jsem se osamostatnila a dokázala jsem se odstěhovat, žít tady samostatně..
Domov	50	Já: takže jezdíš domů nějak část?
Domov	51	R: eeem, je to příležitostně, když se u nás konají nějaké oslavy nebo někdo něco slaví, tak tam jedu, ale není to jako každý víkend to už ne..
	52	Já: jo, takže jenom tak příležitostně ..no a v kontaktu jinak s rodičema jsi, už třeba nějak pravidelněji?
	53	R: samozřejmě, když něco potřebuji, tak zvednu telefon, zavolám mamce, tatkov, babičce,..prostě komu potřebuju nebo když si chceme jen tak popovídat, že jsme se dlouho neviděli, tak určitě je to fajn, ale že by jsme si pravidelně museli volat každý den, tak to určitě ne..
	54	Já: em, dobře..zeptám se tě, máš v Čáslavi, tedy u sebe doma nějaký i aktivity? Tím myslím například nějaké volnočasové aktivity nebo jestli patříš do nějakého..nějaké organizace..?

Domov	55	R: tak do organizace úplně ne, ale jelikož trvalé bydliště mám stále v Čáslavi, tak se posledních pár let účastním v komisi pro volby, které se konají teď..(smích) poměrně častější, takže to a samozřejmě jak už jsem zmínila na začátku, tak mezi mé aktivity patří například motorka, tak jelikož mě na to přivedl otec, tak dost často spolu vyrazíme na nějaké výlety nebo to..a mám tam taky ty kamarády, takže občas se s nimi sejdou a trávím čas s nimi..
	56	Já: super, a když teda jedeš na víkend domů, tak máš tam i nějaké povinnosti? Že ti mamka řekne, ať uklidiš, uvaříš, nebo tak něco?
Domov	57	R: jojo je to tak, je to tak jeden z důvodů, kdy mě to trochu odrazuje tam jezdit, protože samozřejmě že s tím, že už žiju tady, tak mám své povinnosti u sebe doma a pak přijedu domů a je to „prosimtě mohla by jsi vysát, prosimtě mohla by jsi vyprat, můžeš dojít s košem“ a takové ty povinnosti, které se pojí s tou domácností, ale není to, že by mě to vyloženě obtěžovalo, neb že bych to nemohla za každou cenu udělat, ale člověk už očekává, že si to dělá ve své domácnosti a nechce to dělat ještě někde jinde, takže je to tak, že když přijedu domu, tak je to tak, že seš prostě doma a tak pomůžu
	58	Já: pomůžeš, jasný no..takže říkala jsi, že po studiích se teď vrátit domů nechceš a nechceš tam tedy žít, radši by jsi zůstala v Hradci..nebo tam jsi říkala, že chtěla, ale zároveň jsou tam i nějaké záporny..
Životní plány	59	R: no zatím nevím, nemám úplně nějakou představu co po studiu, jelikož jsem teď v třetíáku, podala jsem si přihlášku na navazující magisterské studium zase tady v Hradci, tak asi..uvidíme jak to dopadne tady a na základě toho bych se rozhodla jak se můj život bude upínat dál a jakým směrem..
Domov	60	Já: emm, dobře. No, jak se říká, že „všude dobře, doma nejlíp“ co si o tom myslíš ty? Je to pravda nebo..?
Domov	61	R: Asi jo, asi můžu říct, že prostě když přijedu do Čáslavi, tak se tam cítím jako doma a prostě vím, že jsem tam kdykoliv vítána a nikoho neobtěžuje, že tam přijedu nebo něco takového .. zároveň když řeknu domov, tak se mě občas lidi ptají „a to je kde? Tady v Hradci a nebo v Čáslavi?“ A já mám teď prostě oboje jako svůj domov, takže řeknu jedu domů do Čáslavi a zároveň řeknu jedu domů do Hradce, takže si představím oboje lokality.
	62	Já: dobře teda, když jsme ještě u toho domova, tak se tě zeptám co je to pro tebe vlastně ten domov a co pro tebe znamená?
Domov	63	R: eeem, pro mě domov asi není úplně místo, nepředstavuju si pod tím místo, ale představím si pod tím ten pocit, že doma jsem prostě tam, kde se cítím dobře..to znamená, že aaaam, když jedu jedu k babičce,

- Domov | tak se tam v podstatě cítím taky jako doma, protože ví, že kdykoliv bych tam přijela, tak sem tam vítaná..můžu tam zůstat jak dlouho chci..to samé doma...ale, když zmíním ještě zpátky to, že jsme bydleli u přítelových rodičů, tak na to že jsme tam bydleli téměř dva roky, tak jsem se tam necítila jako doma, cítila jsem se tam jako kdybych tam byla navíc, takže sice jsem tam jezdila, ale spíš jsem to tam brala, jakože tam přespím, že se tam najím, ale nebrala jsem to jako domov..a nevím co byla druhá část té otázky..?
- 64 | Já: co pro tebe znamená..
- Domov | 65 | R: co pro mě znamená..no, určitě pro mě domov znamená hodně, protože v tom cítím takový to zázemí, takovou tu jistotu, že ...ne že se tam půjdu právě vyspat, ale prostě že tam můžu relaxovat, můžu prostě se uvolnit a být sama sebou a nemusím se přetvařovat a vymýšlet nějaký zbytečný věci.
- 66 | Já: a považuješ za svůj domov také místo, tvého teďka současného života, tedy bydlení s tvým přítelem..?
- Domov | 67 | R: eem, ačkoliv ten byt není úplně podle mých představ a necítím se tam tak, jak bych se chtěla jednou cítit, až si to tam uděláme podle svého, tak díky tomu, že tam žijeme s přítelem spolu tak se tam cítím jako doma, protože my si tam vytváříme to zázemí a vytváříme si tam tu dobrou atmosféru a pro mě je to teď takový částečný domov, ačkoliv jsem teď byla ještě rozpolcená mezi Čáslaví a Hradcem, tak je to takový půl na půl.
- 68 | Já: no, a co se týče jakoby toho města a okolí, tudíž Hradec a jeho okolí, tak to dokážeš vnímat jako svůj domov?
- Domov | 69 | R: určitě jo, po těch letech sem si tady na to natolik zvykla, že kdybychom se teď museli náhodou přestěhovat kvůli nějaký blbě okolnosti někam jinam, do jiného města, tak by se mi asi s Hradcem loučilo asi těžko, protože už si tady přijdu, i díky tomu městu, že jsem tady spoustu let, tak jsem tady spokojená a přijdu si tady jako doma..
- 70 | Já: to jestli je pro tebe domov důležitý, si myslím, že jsi tady tak nějak řekla, tak jestli by jsi to třeba jenom nějak ještě..jestli k tomu nechceš třeba ještě něco dodat, čím je pro tebe důležitý?
- Domov | 71 | R: tak, eem, asi pro mě není důležitý to místo, ale ta atmosféra a to jak se tam cítím, ae samozřejmě..někdo může říct, že se cítí dobře pod mostem..to bych se asi necítila, takže záleží a tom, kde to je, ale nehraje to úplně velkou roli, pro mě to asi vychází z té situace, ve který se nacházím ..
- Domov | 72 | Já: dobře a když bych se tě teda zeptala, kde je tedy tvůj domov..řekla

		by jsi mi teda Hradec nebo spíš tu Čáslav..?
Domov	73	R: asi bych na tudle otázku nedokázala odpovědět, asi je to oboje...momentálně se nedokážu rozhodnout ani pro jednu variantu, nedokážu se odříznout od tý Čáslavi a zároveň se nedokážu úplně celá vžít tady v Hradci.
	74	Já: jo, takže t máš vysloveně půl na půl.
	75	R: přesně tak no..
	76	Já: dobře, no a co plánuješ tedy po studiích?
Životní plány	77	R: tak, eem, chtěla bych teda navázat na navazující magisterské studium, tady v Hradci Králové... a pokud to nevyšlo, tak vůbec nevím jak by to bylo, jestli bych tady nastoupila do práce..zatím jsem nad tím ještě nepřemýšlela, takže nedokážu říct, co úplně mám v plánu..
	78	Já: jo, takže doufáš, že ti vyjde ta další škola, abys mohla ještě studovat..a měla ještě nějaký čas na rozmyšlenou ...
Životní plány	79	R: přesně tak.... Nechci se úplně hrnout do práce, jsem tak jako trošku zlenivěla, po těch letech ve škole a byla bych teda radši, kdyby mi vyšla ta škola a mohla bych ještě dál studovat..
	80	Já? Ehm, dobře ... a kde by jsi teda chtěla mít svůj budoucí domov..jaká je nějaká tvoje představa o svém budoucím domově..?
Životní plány	81	R: tak do budoucna bych asi chtěla zůstat tady v Hradci, eem oba s přítelem bychom tady chtěli zůstat a asi podle toho by seto odvíjelo i do budoucna, že jednou bych si tady tu práci najít chtěla, ale kam nás osud dovede, tak když by to bylo nutný a museli bychom se někam přestěhovat například kvůli té práci, tak bych asi byla nucená, ale moje aktuální představy jsou, že můj budoucí jako domov, by byl tady nadále v Hradci.
	82	Já: Eem, dobře a nějakou představu například jak by měl vypadat tvůj domo..jakoby vzhledově se teď spíš ptám..
Životní plány	83	R: vzhledově..no tak nejsem ten typ jako vysněnej domeček a zahrádku a pejska, to asi úplně ne, ale nějakéj hezkej mezonetovej byt, tak tomu bych se nebránila a asi bych to neviděla úplně v centru..ale teď žijeme na předměstí a nějaké t předměstí v okolí Hradce, tak to by se mně líbilo .
	84	Já: na čem teda bude záležet ..v naplnění tvé představy o bydlení ..?
Životní plány	85	R: no, asi to nebude jenom na mně, ale bude taky na mém přítelovy, bude záležet na finanční situaci a asi je to všechno, asi není nic jiného co

by nám bránilo v tom rozhodování.

86 Já: máš ještě něco co by jsi mi chtěla říct, něco co se týče domova a nějaký poznatky, nebo...nějakou zajímavost pro tebe ..

87 R: tak třeba zajímavost bych chtěla zmínit to, že když jsem nedávno se jako zmiňovala kamarádkám, že tady o víkendu nebudu, že jedu domů, tak se mě ptaly jako proč tady nebudu o víkendu, že žiješ tady..

88 Já: tím myslíš, že žiješ tady v Hradci Králové..?

89 R: ano, takže jsem řekla jdu domů, ale jdu domů do Čáslavi a ony se strašně jako divily, že pod tím, když zmiňuji domů, tak tím nemyslím právě jako žítí tady v Hradci, ale že myslím ten domov v Čáslavi, tak je i navenek viděť, že jsem stále takový nerozhodná, že se nedokážu odříznout k jednomu tomu bydlení, ale pořád jsem tak jakoby rozpolcená..no a asi bych chtěla jako říct, že člověk by se neměl asi úplně vázat na domov za každou cenu, jakože mu někdo řekne, my chceme abys zůstal tady, ale měl by si člověk najít sám ten svůj domov, který mu vyhovuje a ve kterém je šťastný..

90 Já: mm, tak to bylo hezky řečeno..

91 R: eem, děkuji

92 Já: tak jo, já ti děkuji za rozhovor a budu ti držet palce a přeju ti hodně štěstí při dalších studiích ...

93 R: děkuji

94 Já: Tak ahoj ..

95 R: ahoj..